A HELYZET

Dunántúli hetilap
Ára: 17,50 Ft
II. évfolyam 40. szám
1990. november 24.

"Az MDF egybenmarad"
Interjú Csoóri Sándorral

Polgármesterek szakadék felett
(4.old.)

Ágoston András a vajdasági magyarságról
Takáts József interjúja

Ciszterciek tegnap és ma
(10.old.)

Boglárlelle válás előtt
(4.old.)

Für Ungarndeutsche Mala sedmica
(11. oldal)

Uránházasság

A nagynéni meg a bánya

Tovább pereg a visszaszámlálás a pécsi uránbányánál. Most 4.200-an vannak, a leépítés a két és félezres létszámig tart, ennyivel látja ugyanis gazdaságosnak a mecseki urán kitermelését a Glencar nevű ír bányavállalat a jövőben. Az írek szándéknyilatkozatot is tettek egy vegyes vállalat létrehozására, ám hogy ebből tényleges szerződés legyen, még sok mindent tisztázni kell.

Varga Mihály vezérigazgató a napokban Moszkvában járt Berndan Hynes úrral, az ír cég elnökével együtt. A szovjet partnerek közölték, hogy ugyan továbbra sincs szükségük magyar dúsítmányra, de hajlandók a MÉV-től annyi uránt venni, amennyivel – fűtőelemmé feldolgozva – ellátható a Paksi Atomerőmű. Ezért ugyan – januártól – dollárral kell fizetni, de a mecseki ércnek biztos piaca lesz (lehet).

A Glencar mindent lát már a MÉV dolgaiból, csak egyet nem, a piacot. Készséggel alakítana tehát – korábbi ajánlatának megfelelően – közös vállalatot a pécsiekkel, ha tudná, hogy a koncentrátumot el is fogja adni. Erre azonban kevés az esély, mert a koncentrátumból bőven akad raktáron. Tudják ezt Pakson is, és – vagy vesznek, vagy nem vesznek. De miért ne vennének?

– Például azért - fejtegeti Varga vezérigazgató -, mert másutt olcsóbban kapnak. Ha piacgazdaság van, hát legyen piacgazdaság, mondják, és ebben igazuk is van. Mi mégis úgy gondoljuk, hosszú távon mindenképp célszerűbb hazai alapanyagra építeni, hogy ne legyünk kiszolgáltatva senkinek. A magyar urán megvan, s még ha netán drágábban termeljük is ki, mint mondjuk, Kanada, nem kerülünk sehol sem függőségbe. A kormánynak látnia kell s mérlegre kell tennie azt is, szükség van-e arra a 2.500 bányászra, akit a Glencar is tovább akar foglalkoztatni. Vagyis ha Paksnak a mecseki urán nem jó, nyilván vehet máshonnan. De akkor a pécsi bányát be kell csukni. S ha egyszer megint kell a magyar urán, fel lehet majd újítani, de csak óriási költséggel!

– Mi várható az uránérc-piacon?

– Egyelőre bőséges a kínálat, de a raktári készletek egy-két éven belül elfogynak, és akkor ismét emelkedik majd az ár.

Summázhatjuk: Glencar „úr", „a vőlegény" elvenné MÉV-et, a karcsúsított menyasszonyt, de a házasság a „nagynénitől" függ. Neve: Paksi Atomerőmű.

Íme Paks véleménye:

– Alapfeladatunk az erőmű négy blokkjának biztoságos és gazdaságos üzemeltetése, s ez utóbbihoz szükséges a minél olcsóbb üzemanyaggal történő ellátás – mondja Szabó József, a PAV általános vezérigazgatóhelyettese. – Azaz mi is keressük a gazdaságilag legjobb lehetőségeket. Ma a világ uránpiaca kiegyensúlyozott, nyomott urán- és egyéb szolgáltatási árakkal, tehát mindenféle üzemanyagellátás elérhető, megvalósítható. A piaci információk alapján tíz éven belül jelentős ármozgást nem tartunk reálisnak.

– A legtöbb országban az uránbányászat, az atomerőmű, sőt, a villanyfogyasztói hálózat: egy egység, közös gondokkal és megoldásokkal. Miért nem erre tartunk?

– Összekapcsolásuk megköveteli a széleskörű gazdasági elemzést és az alapanyagellátás teljes biztonságát. S azt is elengedhetetlen feltételnek kell tekinteni, hogy a teljes folyamat minden részeleme gazdaságos legyen. Ha ugyanis nem így alakul, annak minden terhét a villamosenergia-fogyasztók viselik.

Egy szó mint száz: „állam nagybácsi" nem takaríthatja meg a beleszólást, a felelősségvállalást. Nemcsak arról van szó, hogy nem lehet egy több évtizedes állami vezérlést minden átmenet nélkül felváltani a liberalizációval.

Magyar urán hasad – írtuk tavaly nyáron, szalagcímben. Most már látszik, nem maghasadás, hanem fúzió kell. A fizikából tudjuk, ehhez több energiára van szükség. Híreink szerint a héten eldől, létrejön-e az ír-magyar „esküvő". ■

Varga Dávid

Fotó: Cseri László

Mikro Audio Video TV

Mikro műszaki boltok
Pécs, Jókai tér 9. 72/25-842 • Pécs, Hajas I. u. 6. 72/25-022

Színes TV-akció
a Siklósi és Szigetvári Takarékszövetkezettel!
Előleg nélkül
megvásárolhatja kívánt készülékét 100.000 Ft-ig.
Régi fekete-fehér VIDEOTON és ORION TV-készüléket beszámítjuk a vételárba.

Üzemképes 2.000 Ft
Üzemképtelen 1.000 Ft

VIDEOTON televíziók:

Precision 2000: 1 év garancia 3 év díjtalan szerelés
56 cm TXT ~~45.200~~ 42.200 Ft
56 cm ~~40.900~~ 39.000 Ft
Új típusú 56 cm TXT 43.700 Ft
Új típusú 67 cm TXT 59.900 Ft

Hagyományos technikával készült készülék, 1 év garancia, 1 év díjtalan szerelés
56 cm 29 csatornás 34.000 Ft
47 cm 29 csatornás 31.600 Ft
37 cm 29 csatornás ~~29.900~~ 27.700 Ft

ITT készülékek nagy választékban 2 év garancia, két év díjtalan szerelés
37 cm távirányítású TV 32.200 Ft
47 cm távirányítású TV 39.500 Ft
51 cm távirányítású TV 47.700 Ft
71 cm monó távir. TV 60.900 Ft
63 cm stereo TXT 72.000 Ft
71 cm stereo TXT 77.600 Ft
71 cm stereo TXT kontrax javító üveggel 81.200 Ft
Audioton 51 cm távirányítású ~~36.100~~ 34.500 Ft
Deewo 51 cm távirányítású ~~36.500~~ 34.500 Ft
Samsung 51 cm távirányítású ~~36.500~~ 34.500 Ft

A készülékeket pécsi lakosoknak díjtalanul házhoz szállítjuk és beüzemeljük.

EZ A LAP OTT VAN TÖBB EZER DUNÁNTÚLI VÁLLALKOZÓ ASZTALÁN!

KÉRJÜK, LAPOZZON!

Ülésen a városházán

Jó fél éve hallom: semmit nem tudunk, majd az új önkormányzat... Amíg az új önkormányzat nem dönt a közintézmények működéséről... – s hosszan variálhatnánk. De vajon mikor dönt az új önkormányzat?

Érthető várakozással ültem be Pécs Város képviselőtestületi ülésére a héten, amelyen a város fiatal polgármestere hirtelenében 8-9 napirendi pontot sorolt fel megvitatásra. Hármat mindjárt ki is "lőttek", minthogy ezeket először ideiglenes szakbizottságoknak terjesztik majd elő, döntésre képes állapotban.

Azért nagyon sok minden változott itt. A tanácskozásnak nincs kanonizált "ütemezése": nyitás, kérdések, hozzászólások, pártfőember felszólalása, határozatok elfogadása, elnapolása stb. – amitől nem lehetett eltérni. Itt a felszólalók kérdeznek vagy véleményeznek, általában igen tömören, lényegről szólva. Az arcok, néhány kivétellel, ismeretlenek. És fiatalok... Pártok szerint ül ki-ki a maga helyén, s az általános légkör valahogy feszültebb, izgalmasabb. Olykor indulatos is. ("Uraim, a parlamentáris hangot, kérem...")

Mindez új, miként maga a képviselőtestület és a fiatal polgármester. Az első a „tanácsosítás", a tanácselnökök hosszú sora óta, akikből, ha jól számolom, hatot értem meg (éltem át) az utóbbi húsz évben. Hogy hogyan lettek, lehettek ők ezen a helyen? Nehezebb vacsorák után visszatérő szürrealisztikus álmom az, amint a 70-es évek derekán, a "karácsonyfa-affért" követően pécsi értelmiségiek többezres csoportja vonul a Duna jegére Mohácsnál, s "Czentét akarjuk, Czentét akarjuk!" – skandálják kórusban...

Merengésemből visszaránt a karzati valóságba a teremben folyó vita. No meg az a penetráns-tömény fokhagymás konyhaszag, mely ide is felkúszik a földszintről – mióta világ a világ. Jó lenne tájékozódni, hol is tartunk. De nincs egyetlen tématerv, napirend, sajtóbulletin vagy akármi, legalábbis az írott sajtó képviselői részére. Mintha nem is lennénk. Hát... Ezen azért nem ártana változtatni a tisztelt képviselőtestületnek!

Szünet után a döntéselőkészítésre hivatott ideiglenes szakbizottságokról folyik a vita és a szavazás. Nagyjából rendben, s ha jól értem itt, az üveg mögött, a bizottságok szerkezeti részét két kiegészítéssel, 47 "igen"-nel elfogadják.

Az ideiglenes szakbizottságokat külön-külön szavazzák meg. Az első, a gazdasági. Itt nincs gond, a másodiknál (egészségügyi) viszont elakad, illetve éles "lövöldözéssé" fajul a vita. A hangvétel ismerős a Parlamentből... Hány, azaz 5 vagy 6 tagú legyen – pártok szerinti szavazati joggal – ez a bizottság; illetve egy ismert pécsi professzor bekerüljön-e vagy sem. Valaki lemond a javára; ingerült hangzavar, a polgármester szünetet rendel el.

Nem ez az "intermezzo" aggaszt. A demokratikus parlamentarizmusnak kísérő jelensége a viharcsengőt rázó elnöki szerepkör. Más zavar.

Az elején felsorolt napirendek közt (döntéshozási szándékkal?) szerepelt például a pénzügyi terv korrekciója is. (Benne többek közt a Pécsi Nemzeti Színház hitelszerződése; az oktatásügy; a művelődési intézmények pénzügyi helyzete; a Bajcsy-laktanya, a József Attila 10 sz. "épület" hasznosítása stb.) Ezt, helyesen, először az illetékes (és ideiglenes) szakbizottságok vitatják meg s készítik elő a testület számára: döntésre.

Az ideiglenes bizottságokat viszont még csak most választják meg?!... Mikor kerülnek ezek az égető és régen várt ügyek a plénum elé?

Az emberek várnak végre valamit. És – okkal – türelmetlenek. Lassan november végét írjuk... ■

(w.e)

Az olasz kapcsolat

Megközelítően négyezer munkahelyet ígér a nem is olyan távoli jövőben az a program, amely egy ipari innovációs zóna létrehozását célozza s amelynek indulásához a Pécsi Városi Önkormányzati Testület november 20-i ülésén is megszavazta részvételét.

Pécsi Ipari Park kétrehozásának gondolata még ez év elején vetődött föl, a VOSZ Baranya Megyei Csoportja kezdeményezésére meg is alakították az Ipari Park Kft-t azzal a céllal, hogy tevékenységükkel hozzájáruljanak a térség strukturaváltási gondjainak megoldásához, a vállalkozások fellendítéséhez. A kft meg is vásárolt a cél megvalósítása érdekében a városi tanácstól egy tíz hektáros területet. Ezen munkahely-teremtő beruházásokat kívántak létrehozni, igénybe véve a Baranya megyének az állami költségvetésből e célra elkülönített tőkét is. Időközben azonban megszűnt az állami támogatás és a kft-nek új forrás után kellett néznie, ha elképzelését nem akarta a sűllyesztőbe tenni. Ekkor "melegítették fel" azt az olasz ajánlatot, amelyet még januárban tett a baranyai gazdasági kamara küldöttségének a Friuli-Venezia Giulia tartomány elnöke: kezdeményezték a pécsi ipari zóna létrehozását.

E hét elején a Trieszti Ipari Zóna Társaság (EZIT) és az Inkubátor Központ (BIC) vezetői többoldalú tárgyalásokat folytattak a megyében. Ennek eredményeképpen a két olasz cég, a VOSZ Baranya Megyei Csoportja, a megyei és városi önkormányzat, a pécsi ipartestület és a Friuli-Venezia Giulia tartomány létrehozta a pécs baranyai vállalkozásfejlesztési alapítványt. Elsőrendű céljuk a szolgáltatás az ötlettől a kivitelezésig tartó folyamat menedzselése a kisvállalkozások támogatása. Jócskán van még megoldatlan kérdés (ilyen például az igényelt kb. 200 hektáros terület tulajdonjoga) a program viszont tulajdonképpen már elindult, s most már csak reménykedni lehet abban, hogy egy-két éven belül a tevékenységüket megindító vállalkozások már valóban enyhíteni fognak a megye foglalkoztatási gondjain. ■

Európai normák szerint

Hazaszeretet és munkaszeretet - így fogalmazza meg az új horvát kormány jelszavát a Pécsre látogató **Miroslav Kiš**, horvát művelődési miniszterhelyettes. A HELYZET kérdésére elmondta, a horvát kormány elsődleges célja a szuverén Horvátország, amely Szlovéniával együtt Jugoszlávia konföderációs berendezkedésére tett javaslatot. Továbbá a horvát nép szellemi kulturális örökségének tudatosítása. Nem a belépés, hanem a visszatérés Európába. Annak tudatában, hogy a horvátság Közép-Európához és nem Dél-Kelet-Európához tartozik. Kiemelt fontossággal kezeli az új horvát kormány a horvátság hatalmas diaszpóráját, amely a népesség egyharmadát teszi ki. Tudjman elnök amerikai útján felhívta a világban szerteszét élő horvátokat, a gazdasági, a politikai emigráció tagjait, a hatvanas évektől kialakult vendégmunkásságot, térjenek haza, vegyenek részt az anyaország felvirágoztatásában.

Magyarországon él a horvátság legnagyobb számban mint kisebbség, mintegy 90 ezer lélek. Megkülönböztetett figyelemmel kívánják figyelemmel kísérni sorsukat. Lezajlottak az első tárgyalások a magyar kormány képviselőivel, közös bilaterális bizottságot hoz létre Magyarország és Horvátország, s ez dolgozza majd ki a szorosan vett programot a magyarországi horvátság illetve a Horvátországban élő 25 ezres lélekszámú magyar kisebbség számára.

Miroslav Kiš elmondta, az új alkotmány garantálja minden Horvátországban élő kisebbség egyenjogúságát. Kisebbségi kérdésekben az európai normákat tartják követendőnek, illetve az európai normák a minimumot jelentik számukra.

– Hogyan látják feloldhatónak a súlyos szerb-horvát ellentéteket, amelyek a horvátországi Knin körzetében civil fegyveres blokádhoz vezettek, - kérdeztünk végül a jelenleg legégetőbb horvátországi problémára.

– A nehézségeket nem a szerb nép okozza, hanem annak önjelölt, illegitim képviselői. Kívülről rendezett zavargások ezek, amelyeknek a centruma Belgrád, hátterében pedig Milošević, a szerb köztársaság elnöke áll. Az ő szavaival az antibürokrata forradalom exportja történik, Horvátország vagy Bosznia és Hercegovina koszovizációja - ami sejthető, hogy milyen veszélyeket jelent. A horvát kormány önmérsékletet, türelmet tanusít, noha a knini zavargások felmérhetetlen gazdasági károkat okoztak. A megoldás egyedül a december elején következő szerbiai, crna gorai választások után képzelhető el, kizárólag politikai úton, a szerb nép törvényesen megválasztott vezetőivel folytatott tárgyalásokon. Ezeknek témája Jugoszlávia eljövendő felépítése. Ha a konföderáció dolgában nem sikerül megállapodásra jutni, valószínűleg a szlovének példáját követjük, akik januárban népszavazást tartanak az elszakadásról. ■

G.O.

Fotó: Cseri László

A fehér folt

Vannak még fehér foltok a magyar politikában – gondolhatták lapunk olvasói, amikor hiába keresték múlt heti számunk ötödik oldalán azt a beszélgetést, melyet dr.Horváth Balázs belügyminiszterrel parlamenti tudósítónk, Hortobágyi Éva készített. Az eset ha nem is példátlan, hisz a cári Oroszországban a cenzúra buzgólkodása folytán gyakorta megesett, fölötébb szokatlan, ahogy néhány laptárs fogalmazott: sajtótörténeti ritkaság.

Nem büszkélkedünk vele. Végtelenül szomorú lenne ugyanis, ha A HELYZET-et nem erényei okán emlegetnék, hanem úgy, hogy ez az a lap, melynek a belügyminiszter nem nyilatkozott.

Már csak azért is, mert nyilatkozott. Az interjú szövegét ő is, mi is kezünkbe vehettük úgy hét órával lapzárta előtt. Ez az idő sajnos kevésnek bizonyult ahhoz, hogy a miniszter úr értesítsen bennünket arról: az interjú megjelentetéséhez nem járul hozzá. Erre csak egy nappal később tudott sort keríteni. Akkor amikor, már nem állt rendelkezésünkre semmilyen más lehetőség, mint az ötödik oldalt kifehéríteni. Megtettük.

Végtelenül sajnáljuk, hogy így alakult, s reméljük, dr.Horváth Balázs nem végérvényesen gondolta meg magát. Hisz amikor leült beszélgetni Hortobágyi Évával, s amikor munkatársunk bekapcsolta a magnóját, a belügyminiszter úr is tisztában volt vele, hogy nem könnyed délelőtti csevegésre invitálta kollégánk. ■

Ferling J.

Trabant-díj: ötezer

Az autóstársadalom újabb erőpróba előtt áll. Mint ismeretes, a kormány nyáron elrendelte, hogy 1991 január 1-től a gépjármű felelősségbiztosítást meg kell reformálni. Így a költségeket egészében az autósok fizetik meg. Magyarországon a gépkocsiárakat átfogóan, 1970-ben rendezte az akkori kormány. Pár évre rá az egész rendszert egyszerűsítette úgy, hogy a benzinfogyasztás bevételéből a költségvetés egy bizonyos összeget elkülönít (literenként 1,20 Ft).

Most a kormány ezt kívánja megváltoztatni a piacgazdaság feltételeivel összhangban. Ez megteremti a versenyt a biztosítótársaságok között. A PM szakemberei több megoldást is kidolgoztak. Az egyik lehetőség szerint a forgalomban való részvétel feltétele: a biztosítás megléte. Tehát a jogszabály előír egy kötelezettséget, de megengedi, hogy a tulajdonos döntse el, kinél kíván eleget tenni kötelezettségének. Természetesen a díj azonos, csak a szolgáltatás színvonala lehet különböző (rossz, rosszabb, még rosszabb?).

A szakemberek előzetes díjszabása szerint a Trabant biztosítási díja évenként 5-6 ezer forint, a Zsigulié 8-10 ezer forint lesz. A differenciálásnál nem a kor, hanem a teljesítmény fog dominálni.

Az árhivatal ezzel szemben a biztosításnak a benzinárba történő beépítését szorgalmazza. Hathatós érvként felhívják a figyelmet arra, hogy a másik variáció adminisztrációja 3-4 milliárddal terhelné a költségeket. A hivatal a díjat 6-8 Ft-ban prognosztizálja literenként az 1,20 helyett.

A Magyar Biztosítók Szövetsége nem ért egyet az árhivatallal, mert az a variáció nem szüntetné meg a fennálló monopolhelyzetet, ill. nem felelne meg az európai normatíváknak.

Vegyünk egy évi 10 000 Ft-os biztosítást!

A jelenlegi 1,20-as tarifa mellett: hetente négyszer tankolhatunk 40 liter benzint. Ekkor jön össze a 10 000 Ft.

Jövőbeni variáció I.: fix évi díj 10 000 Ft. Jövőbeni variáció II.: literenként 6-8 forint (számoljunk 7-es átlaggal). Egy év alatt 36-szor tankolhatnánk 40 liter benzint, hogy összejöjjön a 10 000 Ft.

Végül még egy megjegyzés. A tervezet kidolgozásakor most is elfelejtették megkérdezni az érdekeltek véleményét. Hogy ne éljünk át egy újabb blokádot, talán jó lenne ezt a hiányt mielőbb pótolni. ■

Varga László

A HELYZET
Dunántúli hetilap

Főszerkesztő:
HAVASI JÁNOS

Főszerkesztő helyettesek:
FERLING JÓZSEF
GÁLLOS ORSOLYA

Külső főmunkatárs:
HALLAMA ERZSÉBET
Főmunkatársak:
CSALOG JUDIT
WALLINGER ENDRE
Rovatvezetők:
CSERI LÁSZLÓ – fotó,
STEVAN POPOVIC – szerbhorvát,
SCHILLINGER ERZSÉBET – kultúra,
SZENDE BÉLA – német,
VARGA DÁVID – gazdaság

Belső munkatársak:
LUTHÁR PÉTER,
TAMÁSI JÁNOS,
TÓTH LÁSZLÓ, RIKLI FERENC

Állandó szerzőink:
J.F. BALVANY, FELSŐ PÁL,
KLAUSMANN VIKTOR,
KÖNCZÖL IMRE,
TAKÁTS JÓZSEF
Tervezőszerkesztő:
HARNÓCZY ÖRS
Grafika:
ISTVÁN LÁSZLÓ
Computertechnika:
KADLICSKÓ ZSOLT
Szövegszerkesztő:
MOLNÁR ÁGNES
Gépírás:
GERENCSÉR FERENCNÉ
Szerkesztőségi titkár:
KADLICSKÓNÉ ZICHY MÁRTA

A szerkesztőség címe:
7621 Pécs, Sallai u. 7.
Szerkesztőségi telefon:
Pécs 72/27-377
Szekszárd 74/13-076
Nagykanizsa 93/13-208
Budapest 1/11-49-212
Kiadja: A HELYZET
Lap- és Könyvkiadó Kft
7621 Pécs, Sallai u. 7.
Tel.: 72/27-377

Felelős kiadó: BERKES GYÖRGY
ügyvezető igazgató
Terjeszti: a Magyar Posta
és A HELYZET Kft.
terjesztőhálózata

Előfizethető:
bármelyik hírlapkézbesítő
postahivatalnál, a hírlapüzletekben,
a hírlapkézbesítőknél,
valamint a szerkesztőség
és a kiadó címén illetve a
hirdetésfelvevő irodákban.
Előfizetési díj:
egy hónapra 75 forint,
negyedévre 210 forint,
félévre 400 forint,
egész évre 800 forint.
Készült az SZKI Computer Média
Rt.Propress rendszerével a
HELYZET Kft-ben.
Nyomási munkálatok: Szekszárdi
Nyomda, Szekszárd, Széchenyi u.
46. Postacím: 7101 Szekszárd
Telefon: 74/11-422

Felelős vezető:
Vadász József igazgató
Engedélyszám:
III/PHF/174/Ba/1989.
HU ISSN 0864-974 X

Csoóri Sándor:
Az MDF egybenmarad

Csoóri Sándor, a párt országos elnökségének tagja a Magyar Demokrata Fórum zalai megyegyűlésén válaszolt A HELYZET kérdéseire

– Egyetért-e azokkal az utóbbi időszakban hallható véleményekkel, miszerint az MDF eltért Lakitelek szellemétől?

– Ez az újságírás szóhasználata. Az, hogy az ember eltervezett valamit, például egy nagyszerű regényt, s megírás közben nem tudta úgy megcsinálni, ahogy szerette volna, az nem jelenti azt, hogy le is mondott az eredeti gondolatról. Saját gyakorlatomból tudom, első nekifutásra szinte semmit sem sikerült megírnom. A sikerért legalább kétszer, vagy háromszor kell újrakezdenem. Miért sikerülne hát ilyen rettenetes körülmények között egy politikai remekművet alkotni? Ez persze nem jelenti azt, hogy nem politizálhatott volna jobban a kormány, vagy az MDF. Attól nem tartok, hogy egy ilyen országban valamelyik párt így vagy úgy összeroskad. Még föléledhet, attól függően, hogy mennyire tud önmagával szembenézni. Sokkal fontosabb dolog az, hogy egy ország hatvan, vagy több százaléka nem megy el szavazni. Sokkal jobban izgat az ország, amelyik nem tudja, mit csináljon, mit kezdjen magával.

– Lehet-e ebben szerepe annak, hogy az MDF – ahogy ez Bíró Zoltán levelében is olvasható – kikerült a centrumból, jobbra tolódott. Elfogadja-e egyáltalán ezt a meghatározást?

– Kikerült a centrumból, de nem azért, mert ki akart kerülni. Az események hozta tehetetlenségi erő sodorta ki. Vagy az a taktikai kényszer, ami például egy olyan pártot mint a kisgazdapárt, vagy a keresztény-demokrata párt meg akart szerezni magának éppen a kormányzás érdekében. Ez most teher volt és sikertelenség. De hát a fél történelmünk ilyen! A negyven év nem volt sikertelen? Az újságírók százszorta nagyobb ügyet csináltak a mostani sikertelenségből, mint a negyven év kudarcaiból. Ezt méltatlannak és igazságtalannak tartom. S nem a kormánnyal, hanem a mostani helyzettel szemben. Azt az újságírót, aki egyszer komolyan töpreng erről a helyzetről, szeretném aranyba foglalni.

– A televízióban bárki láthatta azt a húsz másodperces bevágást, ami Bíró Zoltán MDF-beli búcsúztatásáról tudósított. Ön ott volt, így kijavíthat, ha rosszul éreztem a szituáció hatását, de egyfajta kelletlenség sugárzott az Önök arcáról. Mintha nem tudták volna még feldolgozni ennek a kilépésnek a tényét, az egyik alapító távozását.

– Ezt Bíró Zoltán is tudja. Mi már a hatvanas években ebben a szellemben kezdtünk dolgozni, jóval korábban mint Bíró Zoltán egyáltalán megjelent volna. De én már akkor is dolgoztam vele, amikor még az MSZMP-ben volt. Nagyon kitűnően viselkedett, ő volt az, aki bemutatta a filmjeinket, mikor azokat mindenhonnan kitiltották. Később is jó volt vele dolgozni, még ha például komoly vitáink voltak is az MDF pártalakulásának szükségességéről. Aztán mégis együtt szerkesztettük a Hitelt. Azt is becsülöm benne, hogy valaha párttag lévén, ma is baloldali érzelmű ember, sok lehetőséget látva ebben a jövő szempontjából. Ha voltak is köztünk különbségek, a nemzeti kérdésben például száz százalékig egyetértettünk. Lehet azonban, hogy ezt a levelet nem most kellett volna közzétennie. Szándékát szerencsésebb lett volna az országos gyűlésen bejelenteni. Akkor nem lett volna belőle ilyen nagy ügy. Ezt egyébként el is mondtam neki. De már ezen is túl vagyunk, s meggyőződésem, hogy öt, tíz nap múlva, vagy három hét elteltével ennek a lépésnek nem lesz már semmiféle hatása. Majd talán akkor, ha Pozsgayval – akinek kilépését nagyon fontosnak tartom, s amit lehet, későn tett meg – és másokkal tudnak valamit csinálni. Talán sokkal jobban teremthetünk majd velük koalíciót, mint másokkal.

– Eszerint lát lehetőséget egy újfajta pártfelállásra?

– Ezt talán ők mondják el. Az ő nevükben nem jósolhatok.

– Véleménye sincs arról, hogy azon a "helyen", ahova Önök Lakitelken az MDF-et, elképzelték, egy másik párt találjon magának terepet?

– Miért ne? A lakiteleki gondolatot én nem egy párt szellemének, hanem a magyar szellemi megújulás forrásának tekintettem. Innen erre is, arra is csoroghat víz. Ez a közös forrás beágyazódott a magyar politikai életbe és ez a jövőben is így marad.

– Közeledik a Magyar Demokrata Fórum következő országos gyűlése. A közelmúlt eseményeinek tükrében egybenmarad-e mai formájában az MDF?

– Meglátja, egybenmarad! De nem akarnám, hogy az újságok ezeket a kérdéseket tegyék fel. Az igazi kérdés, hogy szembe tud-e nézni önmagával az MDF, s nem az, hogy ki vár és ki szakad le. Hogy ilyenolyan változások lesznek, az temészetes. Legyenek is! Ilyen az élet! ■

Rikli Ferenc

A csoda szükségének bizonyítéka

Hallama Erzsébet

Tanulságos, sok értelemben érdekfeszítő szöveget olvasok éppen, íme, néhány részlet belőle:

"Akinek nem állt érdekében a valóság szépítése, csakis ziláltnak mondhatta az állam pénzügyeit. Az ország (...) milliós adósság terhét cipelte. A terhet, amely önmagában véve is igen súlyos volt, megháromszorozta a magas kamatláb és olyan törlesztési feltételek, amilyeneket egy megrendült hitelű országnak diktálnak – olyan országnak, melynek közadósság-kötvényei nagyon, nagyon alacsony árfolyamra süllyedtek, s amely a pénzesek világában már-már az "érdekes" orzságok közé számítódik.

A szerencsétlen pénzügyi időszakok egymás követték. Úgy tetszett, a hiányok korának se vége, se hossza. A rossz gazdálkodás, amely sűrű személyi változások során szemernyit sem javult, a kölcsönben látta az alattomos kór egyedüli gyógymódját. (...) A pénzügyminiszter (...) nehéz körülmények között magas kamatra újabb kölcsönt tudott szerezni. Minden igyekezetével azon volt, hogy az állam hitelét emelje; mivel azonban másképp nem tudott magán segíteni, csak úgy hogy a régi adósságai törlesztésére új kölcsönöket vett fel, eljárása jószándékú, de költséges szemfényvesztésnek bizonyult."

"Úgy tetszett, ez a nép nem képes magából kitermelni egyetlen féligmeddig elfogadható tehetségű pénzembert sem. Néhanapján tilalmas praktikákhoz, apró-cseprő kendőzésekhez folyamodtak. A költségvetés felállításában a rendes és rendkívüli állami kiadások már nem voltak tisztán megkülönböztethetők. Rendes tételeket a rendkívüliek közé csempésztek, ezzel önmagukat és a világot megtévesztették a dolgok valódi állása felől, amennyiben állítólagosan rendkívüli célokra felvett kölcsönöket a rendes költségvetésben beállott deficit fedezésére használtak fel. (...) doktor (ti. a következő pénzügyminiszter, H.E.) szintén meg volt győződve a buzgó adóságtörlesztés feltétlen szükségszerűségéről, s ő volt az, aki a parlamentben az adóprés újabb megszorítását keresztülvitte. De az ország, mely már jellegénél fogva is kevésbé volt adózóképes, elérkezett teljesítőképessége határáig, és (...) úr gyülöletnél egyebet nemigen áratott. Amit csinált, végeredményben nem volt egyéb, mint a vagyon átruházása egyik kézből a másikba, s ez az átruházás ráadásul veszteséggel is járt; mert az adóemelésből olyan terhet róttak a honi nemzetgazdaságra, amely súlyosabban és közvetlenebbül nyomta, mint az, amelyet a kölcsönök törlesztésével levettek a válláról...

Hol volt tehát a gyógyulás és segítség? Úgy tetszett, csodára lenne szükség..."

A további elemzést helyhiány miatt mellőzni muszáj. De azért még egy részletet:

"Szűk esztendők sorozata sújtotta a mezőgazdaságot: vihar, jégeső, aszály, erős esőzés károsította meg a parasztokat, a tél kevés havat, kemény fagyokat hozott, a vetések kifagytak; a gáncsoskodók már azt hangoztatták, hogy az erdők kiírtása az éghajlatot is megváltoztatta. Mindenesetre számszerű adatok szerint a gabonafélék összhozama ijesztő mértékben visszaesett.(....) És a rossz termés kieséseket hozott az adóbevételben, amely kiesések másutt is fájdalmasan érezhetők lettek volna, minálunk azonban egyenesen katasztrofálisan hatottak."

Tisztelt Olvasó, bocsásd meg nekem, hogy e szövegeket olyként idéztem, mintha egy hazai kortársi tanulmányt akartam volna becses figyelmedbe ajánlani, – nos, nem, ezek **Thomas Mann** mondatai voltak, még 1911-ből. Azért bátorkodtam kihagyni von Schröder majd Krippenreuther doktor pénzügyminiszterek nevét, mert úgy a művelt olvasó rögtön rájöhetett volna, hogy fentnevezett urak a híres író **Királyi fenség** című regényének oly sok bájjal és szakértelemmel ábrázolt Nagyhercegségében fejtették ki áldásos működésüket.

Idézetem nem teljesen az érdekesség öncélú örömére történt. Mert talán mai pénzügyéreinknek sem közömbös, hogyan látta egy Nobel-díjas író két emberöltővel ezelőtt az ilyen reménytelennek látszó helyzetek megoldását. Azoknak, akik nem olvasták a regényt, elárulom, hogyan: az említett ország gyógyvizei kedvéért odatévedt egy vesekólikás amerikai milliomos az ő tündérszép lányával, a lány és az uralkodóherceg öccse egymásba szerettek, morganatikus házasságot kötöttek, a vesebajos úr pedig áttette vagyonának egy részét a hazai bankokba, amitől a gazdaság azonnal fellendült. Most is csak a helyhiány akadályozza, hogy ecseteljem, miféle következményekkel járt ez az adóleszállítástól kezdve a tisztviselői fizetések felemeléséig, valamint egészen addig a csodálatos fejleményig, hogy például az állattulajdonosok ezentúl már nem kényszerültek eladni a termelt tejet az utolsó csöppig, és az alultáplált falusi lakosság ismét erőre kapott.

Nekünk nincsenek kifogástalan megjelenésű és modorú hercegeink, jól tudom. Gyógyvizeink azonban vannak.

És a diagnózis hasonlósága megerősít, hogy a recept is hasonló kell hogy legyen: "Úgy tetszik, csodára lenne szükség". ■

Hármasugrás, szakadék felett?

Czoma László a független polgármesterek mozgalmáról

Czoma László, független országgyűlési képviselő bábáskodásával nemrégi Keszthely körzetében megalakult a Független Polgármesterek Egyesülete. Nem sokkal ezután Király Zoltán kezdeményezésére a Csongrád megyei polgármesterek kétharmada is egyesületet alakított. Itt már felvetődött a független polgármesterek országos szövetségének gondolata is. Azóta több megyéből, így Veszprémből, Somogyból és Tolnából is hírek érkeztek egyesületalakítási előkészületekről.

– Czoma Lászlót, azon kevesek egyikét, akik már az előző parlament munkájában is részt vett, s ma független képviselő, talán a szolidaritás vezette, amikor előkészítette a körzetében megválasztott független polgármesterek egyesülését? Netán egyfajta hátországot is jelent ez majd képviselői munkájában?

– Itt egy jogos polgármesteri igény találkozott egy képviselői felismeréssel. Nevezetesen, hogy az új független polgármesterek nagyon magukra maradtak. Míg akik valamelyik párt színeiben nyerték el hivatalukat, mindig számíthatnak pártjukra, a függetleneknek nincs ilyen támasza. A Belügyminisztérium is képtelen velük érdemben foglalkozni. Ezt bizonyítja az a 3000-es sportcsarnokbeli "mérkőzés" is, ami a jelenlévő polgármesterek szerint is fiaskóval zárult. Nem kapták meg azokat a számukra égetően fontos információkat, amelyek szükségesek lennének az önálló önkormányzati élet elindításához. Gondolok a gazdálkodás lehetőségeire, a jegyzőválasztások problematikájára, vagy például a szervezeti és működési szabályzat kidolgozására.

– Mennyivel tehet többet egy egyesület, aminek életrehívásához egy képviselő indító lökése kellett?

– Az igény az övék volt, csak azt nem tudták, hogyan induljanak neki. Nekem mint képviselőnek kötelességem segíteni. Azóta már háromtagú szervezőbizottságot is választottak, s maguk irányítják saját szervezetüket. Egyébként körzetem 40 megválasztott polgármestere közül 35 a független. S hogy mennyivel tehet többet egy egyesület amelyben nem az önkormányzatok, a települések hanem a polgármesterek szövetkeznek? Úgy gondolom, hogy a települések hasonló jellege, az egy régióhoz tartozás sok közös problémát is felvet, aminek a megoldási módjai hasonlóak lehetnek. Akár a települések üzemeltetése, akár a helyi adók kerülnek terítékre. Lehet ez akár – megkockáztatom – véd és dacszövetség is. Segítség ahhoz a feladathoz, amit akár úgy is jellemezhetnénk, hogy hármasugrás a szakadék felett...

– Aligha megkerülhető kérdés: kik is tulajdonképpen ezek a független polgármesterek? Egészen szélsőségesek a vélemények, sokszor attól is függően, melyik párthoz tartozik az ítélkező.

– A lehető legtarkább a kép. Körzetemben a ringbe szállt volt tanácselnökök 75-80 százalékát választották polgármesterré. Ők azok, akik egyetlen párt színeit sem tudták felölteni, így maradt a független mez. De miután a falu népe hitelesítette őket, tisztességtelen dolog lenne bármit is a szemükre vetni. Márcsak azért sem, mert nem mindenki mert elindulni a régiek közül a vizsgán, s a jelöltek közül sem futott be mindenki. A falu észnél volt. Egyébként a függetlenek között voltak még vállalkozók, egyszerű parasztemberek, sőt tsz-elnökök is.

– Keresnek-e, vagy találtak-e hátországot a parlamenti függetlenek a helyi függetlenek táborában? Főleg, ha ez az egyesületi mozgalom láthatóan nem áll meg Zala megye határán?

– A függetlenség, mint politikai alapállás felértékelődött a helyhatósági választások után. Nem kis szerepe van ebben a pártoktól történő elfordulásnak. Azok a pártok, amelyek eddig szinte alig vettek rólunk tudomást, vagy hajlamosak lettek volna lesöpörni bennünket a porondról, kissé átértékelték a dolgokat.

– A függetlenek mozgalmának – ha van ilyen – erősödésével azonban a parlamenti csoport felelőssége is megnőtt. Ha jól gondolom, fel kell vállalniuk az ő gondjaikat az országházban. Például több intézkedés hiányzik még az önkormányzatok gazdasági önállóságának megteremtéséhez. Van olyan független polgármester – éppen az Ön körzetében – aki egyenesen azzal vádolja a kormányt, hogy szándékosan halogatja a szükséges törvények beterjesztését, mert nem a kormányzó pártok jelöltjei hengereltek a választásokon...!

– Az utolsó megjegyzésre reagálva: ez a vélekedés aligha fogadható el. Csupán a csata utáni állapot szüleménye. A törvényhozások késlekedését én a tunyaság kategóriájába sorolom. A parlament nem ismerte fel az azonnali cselekvés szükségességét. Nem fogott hozzá rögtön a gazdaság átállításához, létfontosságú törvények megalkotásához. S ez okozza az önkormányzatok problémáit is. Nem csak az a baj, hogy az idevágó törvények hiányoznak, hanem, hogy még egyáltalán nem körvonalazódott a jövő évi költségvetés. Sőt már olyat is hallottam, hogy amennyiben nem lesz gyorsan államháztartási törvény, akkor a tavalyit kell elővenni. De szabad-e egy rendszerváltás után ennyire visszavonulni...? És igazi önkormányzati gazdálkodás az államháztartás pontos feltérképezése nélkül lehetetlen. A költségvetésről szóló törvényt én januárra várom, s úgy érzem, csak valamikor a jövő év közepe táján kerülnek teljesen helyükre az önkormányzatok.

– Mi a tapasztalata, hogyan reagálnak minderre a polgármesterek?

– Nem ritka körükben a kilátástalanság érzése. Mi pontosan azért szeretnénk, ha egy-egy település úgy működne, mint egy önálló köztársaság. Ahol mennek az ügyek, törődnek az állampolgárokkal. Csak éppen a beruházásokkal lesz gond... S aztán majd meglátjuk. ■

Riklí Ferenc • Fotó: Erdei András

Válás Boglárlellén?

Boglárlellén sem jó az emberek hangulata. A nyári zsivaj után most csend van, a turisták okozta munkadömping elmúlt, az emberek ráérnek foglalkozni a közös dolgokkal is. Azok pedig itt sem rózsásak. Annak ellenére, hogy a szezonban az állandó lakosság majd tizenötszöröse szállja meg a város minden négyzetcentiméterét, a közös bevételek itt sem elegendőek, a csökkenő életszínvonal itt is érezteti hatását, az emberek apolitikusak. Mindez aztán helyenként belső ellentéteket is okoz: egyesek szeretnék, ha Lelle ismét önálló volna, mert úgy érzik, a kényszerű "közösködés" tovább rontja a helyzetüket.

Ilyen körülmények között látott munkához az új önkormányzati testület. A polgármester, dr.Kovács Miklós jogász, a Balatoni Kölcsönző Leányvállalat igazgatója.

– Nem szívesen vállaltam el ezt a megbízatást. Csak hosszú és többoldalú kapacitálás után mondtam igent, amikor már olyan kijelentéseket címeztek nekem, hogy szégyelljem magam, ha most nem vállalok semmit. Rengeteg ugyanis a bizonytalanság, az önkormányzati törvény kevés ahhoz, hogy a működés feltételeit biztosítsa, a háttérjogszabályok mind a mai napig nem születtek meg. Az anyagi helyzetünk is rossz, mint minden településnek.

– Nincsenek Boglárlellén önkormányzati tulajdonú létesítmények, amelyek újabb bevételek alapját képezhetnék?

– Ezek a létesítmények nem önkormányzati tulajdonban vannak, csak kezelői joggal rendelkezik felettük az önkormányzat, s mivel a földtörvény mind a mai napig nem született meg, ez csupán egy nagy kérdőjel a számunkra. Tudni kell még, hogy szemben a közhiedelemmel, a turizmusból származó bevételek sem olyan magasak. Hiszen amikor arról beszélnek, hogy 18 millió külföldi látogatott Magyarországra az elmúlt évben, akkor figyelembe kell venni, hogy közülük sokan csak bevásárolni, vagy fodrászhoz látogatnak a határszélre. Egy külföldi átlagfogyasztása mindössze 3-3,5 dollár naponta. Ami ebből az önkormányzathoz kerül, abból komoly fejlesztés lehetetlen. S mivel a turizmust mennyiségi irányban nem lehet továbbfejleszteni, az egyetlen lehetőség csak a minőség előtérbe helyezése lehet. Ehhez viszont újabb pénzösszegek kellenek.

– Számítanak külföldi tőke megjelenésére?

– Jó volna, ha jönne külföldi tőke, ám ennek a feltétele egy minimális infrastruktúra, hiszen a befektetők számára az a legfontosabb, hogy biztonságban lássák a tőkéjüket – mind jogi, mind gazdasági és szervezeti szempontból. Ennek a megteremtése viszont országos feladat.

– Boglárlelle talán még így is kedvezőbb helyzetben van a külföldi tőkéért vívott harcban és a bevételi lehetőségeket illetően is?

– Kétségtelenül sokkal jobban állunk, mint az ország többi kistelepülései vagy más régiói, de ez messze nem indokolja a megelégedettséget. Ráadásul a gazdasági problémákon kívül újabb gondot jelent, hogy a lellei városrész ki akar válni a városból.

– Mik az előzményei az önállósodási törekvésnek?

– 1979-ben egyesült Balatonboglár, Balatonlelle, és Szőlőskislak, ettől az időponttól nagyközségi státusszal, közös tanács vezetésével működött Boglárlelle, majd 1986 január 1-től, elsősorban felsőbb szintű akaratból, másrészt helyi kezdeményzésre várossá nyilvánították. A szétválásra elég régóta vannak törekvések, de az események ebben az évben felgyorsultak. Odáig erősödtek az indulatok, hogy a lellei városrészben elkezdtek egy aláírásgyűjtési akciót, ennek eredményeképpen szeptember 28-án 1800 aláírást adtak át az akkori tanács elnökének. A törvény előírása szerint ezért a közeljövőben mindenképpen ki kell írni a helyi népszavazást. Ha Lelle lakossága a kiválás mellett foglal állást, akkor a köztársasági elnök elé kerül a kérés, s a végső döntés az ő egyszemélyes határozata lesz.

– Milyen indokok alapján indítványozták Lellén a kiválást?

– Régi sérelmeik vannak. Elsősorban az, hogy a tizenegyéves közös működés alatt Boglár szakított nagyobbat a bevételekből, jobban fejlesztették Lelle és Szőlőskisklak hátrányára. Most Lelle "régi fényének, hírének" visszaállítását szeretnék. Itt nyilván vannak valós és vélt sérelmek, ezeket meg kell vizsgálni alaposan – ami nem egyszerű feladat, hiszen tizenegy év fejlesztéseit, beruházásait kell végignézni.

– Mi a képviselőtestületet illetve a polgármester véleménye?

– A képviselőtestület mind a tizenkilenc tagja – tehát a lellei képviselők is – egyhangúlag hitet tett a város együttmaradása mellett, és jómagam is azt szeretném, ha a három település Boglárlelle városként folytathatná működését, hiszen a szétválás a városi státusz elvesztésének veszélyével jár, ami természetesen mindenki számára hátrányos lenne. Amellett, mivel a város szorosan egybe van épülve, szerves egységet alkot, úgy gondolom, hogy amikor padlón van a gazdaság, az egész ország, nem mindegy, hogy bizonyos intézményeket, bizonyos szervezeteket több helyütt, nagyobb költséggel működtetünk, vagy megpróbáljuk csökkentett költséggel, centralizáltan, közösen üzemeltetni azokat. Úgy vélem, hogy az esetleges jogos kifogások, amelyek a korábbi működéssel kapcsolatban merültek fel, az új szervezeti struktúrában kiküszöbölhetők. Az új önkormányzati törvény lehetővé teszi ugyanis, hogy a lellei és a kislaki városrészben külön-külön működjön olyan önkormányzaton belüli, a településrészt illetően anyagilag is önálló részönkormányzat, amelyik ennek az őre, intézője és végrehajtója lenne.

●

A dolgok így állnak pillanatnyilag. Az elszakadás kérdésében egyébként Lellén is eltérőek a vélemények, de abban egyetértenek, hogy az eddigi rendszer nem folytatódhat, hiszen – ahogy a lelleiek mondják - minden jelentősebb fejlesztés Bogláron volt. A közművesítést említik első sorban. Az ügyben november 16-ára városrészgyűlést hirdetett a polgármester, ahol mégegyszer megpróbálták tisztázni a helyzetet, mindenki elmondhatta érveit. ■

Kort Attila

Párt-pecsenyék, habbal

Várjuk az októberi "puccskísérlet" bizonyítékait!

Nagy kínban volt Nagy Ferenc József földművelési miniszter a múlt héten Pécsett rendezett tájékoztatón, mert - ha szabad így mondanom - tojástáncot kellett jánia. Amit pártelnökként elmondhatott, azt miniszterként nem vállalhatta, és megfordítva. Így aztán szereplése kissé ellentmondásosra sikeredett. (Megintcsak: ha szabad így mondanom... A rendezvény elnökségéből ugyanis, mint A HELYZET munkatársa, megkaptam a figyelmeztetést: legyünk konkrétak, tárgyilagosak, ne úgy, "mint a sajtó", természetesen általában...)

Tárgyilagosan közlöm tehát: a mintegy 150 baranyai kistermelő megtudhatta, hogy a földtörvénynyel kapcsolatban még mindig semmi sem biztos, de az FKgP igenis nem fogja eladni koncepcióját egy tál lencséért! Ez konkrétan azt jelenti: a kisgazdák rövidesen visszakérdezik az Alkotmánybíróságot, hogy állunk akkor törvényesség dolgában az 57 után erőszakkal elvett, közösbe vitetett földekkel, vagy azokkal, amiért filléreket kapott a paraszt?

Ez meggyőző érv – mondom én, s remélem, kellően tárgyilagosan –, de sajnos nehezen fér össze azzal a tanáccsal, hogy a kisgazdák fogjanak össze, működjenek együtt a nagyüzemekkel. Mert vagy, vagy. A megváltott földek ugyanis épp a közös gazdaságokban vannak, és ha földtörvény kihúzza alóluk a talajt, akkora pofont kapnak, hogy abba gazdaság és a társadalom is belerendül.

Gondolom, csak erősen képletesen kellett értenem, hogy aki nem tudja, nem érti, hogyan kell a mezőgazdaságnak új pályára állni, az sürgősen menjen el Dániába, Svédországba, nézze meg, úgy kell csinálni! Lehet, hogy Zichy gróf Burgenlandban pofásan vezeti kezeslábasban a traktort. De ez nem lehet válasz sem arra, hogy az jobb, sem pedig az átmenet ezeregy feszítő kérdésére.

Gondolom, ezt „a pártelnök" mondta, de szívesebben hallgattam a minisztert, aki közölte: igen, a kistermelők is megkapják az aszálykárokért a térítést, ha kárukat igazolják az önkormányzatoknál. És hogy adókedvezmény is lesz.

- Mi van a párton belül? Biztonságban érzi-e Ön magát? - firtatták további konkrét kérdések. A miniszter válasza: "Torgyán Józsefnek sokszor megmondtuk már: Jóska, te maradj a válópereknél, a földkérdést meg bízd a parasztokra." Bár így is lenne, mondom én, de a konkrét háttér valahogy megint csak a sokat szidott – "MSZMP-utód", "MSZP-szimpatizáns", "áljólértesült", "szenzációhajhász", "a kormánynak betartó" (nem kívánt törlendő!) – sajtóból válik világossá. Az ugyanis, hogy az FKgP-n belül egy, állítólag az SZDSZ-hez közeledő irányzat vívja harcát a kormányhű centrummal és a „jobbos" torgyánizmussal (nem kínánt törlendő). És a föld tényleges művelői, gazdái majd csak készen kapnak valamilyen eredményt, ahelyett, hogy a mindeféle párt-vonalakon kívül is részt kérhetnének a-döntésből. Úgy értem: a hat-párti vonalakon kívül. Ahol a civil társadalom szervezésével, szerveződésével ez a hat párt - konkrétan - édeskeveset törődik, mert nyilvánvalóan csak a saját pecsenyéit sütögeti.

Tény viszont, hogy bombaként hatott a miniszter kijelentése: az október végi benzinválság "jól előkészített, tökéletesen megszervezett puccskísérlet volt, hasonló ahhoz, amilyennel Allende kormányát Chilében megbuktatták. Ezt a katonai hírszerzés információi bizonyítják – mondotta. – Önök is láthatták a sportos öltözetű embereket, akik rádión kapták az utasításokat. Önökre bízom, hogy kitalálják, kiket láttak a sofőrök mellett..."

Bízom benne, hogy erről hallunk még bővebbet is. Úgy értem: bizonyítékokat, melyek alapján tájékoztathatjuk a közvéleményt. Konkrétan, tárgyilagosan.

A miniszter szerint a legnagyobb baj, hogy nincs szilárd, komplett gazdasági programunk. Az erkölcs is fontos, de ez nem fogja kihúzni az országot a csávából.

"Kormányprogram?! Persze, az sincs! És nemzeti program kellene!" - mormogta mellettem az ismeretlen kistermelő kifelé menet.

Konkrétan, tárgyilagosan. ■

Varga Dávid

Gyártót keres a GM

A világhírű General Motors Autókonszern Magyarországra jön, azaz nálunk keres motor- és gépkocsialkatrész gyártókat. A GM ehhez a VOSZ útján igénylistát bocsát közre, amely a legfontosabb, általuk igényelt alkatrészeket és műveleteket tartalmazza, de más cikkekre is lehet ajánlatot tenni, amely a GM-nek megfelel.

Csak vázlatosan: mire tart igényt a világ egyik legnevesebb autógyára? Azonnal elfogad például festést, dukkózást, üléskárpitot, hangszórót, rádiót, s a VOSZ Baranyai csoportjánál kapható kívánságlista azt is részletezi, mit várnak a gyártóktól, vállalkozóktól l, 2 és 3 éves felfutás után (pl. kormánymű-alkatrészek, komplett ülés, hűtő stb.). A jelentkezőknek a VOSZ kérdőívet ad, amely november 30-ig visszaküldendő: Pécs, Bem u. 5., Konzum Irodaház, tel. 12-277.

A jelentkezők közül a GM választja ki a lehetséges partnereket, és rövidesen megrendező szemináriumán készíti fel a magas minőségi és egyéb követelményekre.

ANYAGMOZGATÁS?

minden feladatra

tartós igénybevételre

bármely munkaterületre

környezet kímélő

hosszú élettartamú

egyszerűen kezelhető

LINDE-TARGONCÁK!

ÖSWAG – HUNGAROLIFT
1300 BUDAPEST III.,
HAJÓGYÁRI-SZIGET
TEL:1887-330
TLX:22-4665, FAX:168-7057

ÖSWAG

Linde

Műszaki tanácsadás
SZERVIZ
Hívjon!
Házhoz megyünk!

A rend szeretete

A nemzetőrök bemutatkoznak

Október 23-i nyilvános esküttelük révén a nemzetőrök a figyelem középpontjába kerültek. A fogadtatás nem egyértelmű: van, aki tapsol nekik, mások tartanak tőlük. A korrekt ítéletalkotáshoz azonban nem az előítéletek, a pletykák vezetnek, hanem a tapasztalat. Kérdéseimre Gyenis Pál, a szervezet Baranya megyei szóvivője válaszol.

– Kérem foglalja össze, mi a nemzetőrök célja.

– A szervezet az 1848-as és az 1956-os forradalmi hagyományok szellemében alakult meg. Célja az erkölcs, az általános emberi értékek védelme, a fiatalok hazaszeretetre való nevelése, a kultúra és a sport támogatása. Emellett – mint a nemzetőrség elődei is – feladatának tartja anarchikus állapotok esetén a rend biztosítását. Ez utóbbi célból együttműködési megállapodást kötöttünk a Bűnmegelőzési és Vagyonvédelmi Szervezettel. Partnerszervezetünk tagjai nyugdíjas rendőrök, katonatisztek, s rajtuk keresztül közvetve minket is támogat a rendőrség.

– Milyen konkrét tevékenységet végeztek eddig?

– Elsősorban éjszakai járőrözést. Két alkalommal sikerült tolvajt fognunk. Egyébként az izraelita hitközséggel is megállapodást kötöttünk, anyagi támogatás fejében vigyázzuk a zsidó temető sírjait a fosztogatástól, rongálástól.

– Hányan vannak és milyen a csoport összetétele?

– Mintegy száz ember tartozik hozzánk; fiatalok, öregek egyaránt. Az öregebb tagok általában ötvenhatosok, de jobbára fiatalokból szerveződtünk. A legfiatalabb nemzetőr tizenhat éves. Nők is találhatók közöttünk, akik többnyire férjükkel együtt léptek be, s éjjelente velük együtt járőröznek.

– Mi a jogi alapja rendfenntartó illetve bűnmegelőzési tevékenységüknek?

– A nemzetőrkör bejegyzett szervezet, szolgálatainkat állampolgári jogon végezzük. Fegyverünk nincs és nem is lesz.

– Politikailag van-e meghatározható iránya a nemzetőrségnek?

– Semmiféle politikai párthoz nem kötődünk, támogatást egyiktől sem kaptunk, bár mi megkíséreltük a kapcsolatfelvételt. Sem baloldaliak, sem jobboldaliak nem vagyunk, inkább egy populáris, a nemzetre koncentráló politizálást vállalunk. Balról egyébként soviniszta, nacionalista szervezetnek, jobbról pedig „munkásőrségnek" akarnak beállítani minket. Természetesen ennek semmi alapja nincsen. Mi a népet szolgáljuk, a társadalom által megfogalmazott igénynek teszünk eleget.

– Említette, hogy érdemi támogatást egyik párttól sem kaptak, ám mégis kivel a legjobb a viszonyuk?

– Úgy tűnik, hogy a kisgazdákkal sikerült a legjobb kontaktusba kerülni.

– Ma, amikor sokak számára szinte minden bizonytalanná válik, mit jelentenek önöknek az „általános értékek"?

– Szerintünk vannak minden korban érvényes értékek.

– Konkrétabban? A keresztény gondolkodás meghatározó?

– Nem vagyunk túlzottan vallásos szervezet, de a keresztény értékeket vállaljuk.

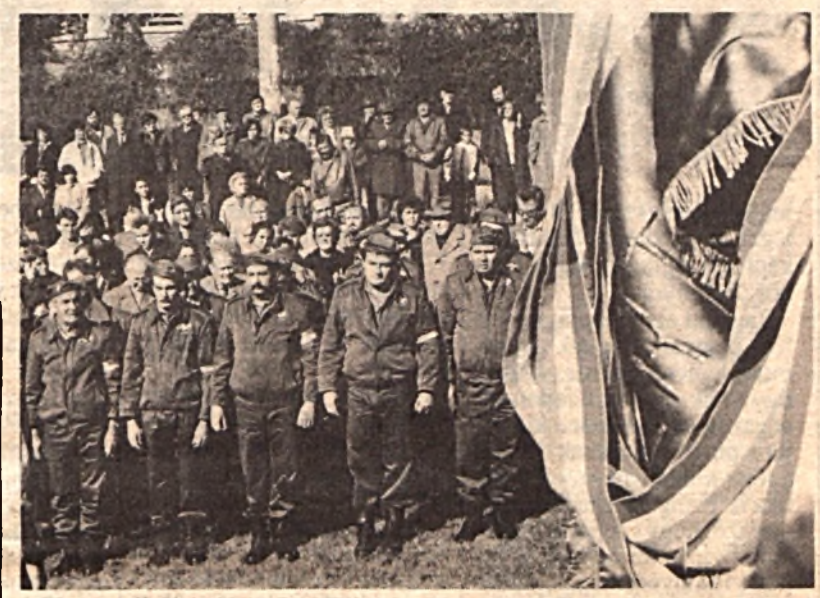

Eskütétel Pécsett

– Mi a helyzet a liberalizmussal?

– Hát, tulajdonképpen 1848-ban és 1956-ban is liberalizálták a társadalmat. Bár nem vagyunk a túlzott szabadság, a szabadosság mellett. Tehát nézzük például a prostitúciót: mi nem szeretjük, de ha visszaállítják a piroslámpás házakat, akkor nem fogjuk magunkat emiatt a barrikádokon feláldozni. A prostitúcióból származó bűnözéssel szemben viszont fellépünk.

– Mondhatjuk tehát azt, hogy a rend szeretete az az alap, amire a szervezet felépül?

– Igen, hiszen anarchiában nem lehet élni.

– Minek alapján tudják eldönteni, hogy ki a bűnöző vagy ki a gyanús?

– Gyanú alapján mi senki ellen nem lépünk föl. Csak akkor intézkedünk, ha valakit tetten érünk.

– Hogyan lehet a különböző deviáns magatartásokat megkülönböztetni a rendzavarástól?

– Pusztán a deviáns magatartással szemben nem teszünk semmit, tehát ha valaki ilyen vagy olyan színűre festi a haját. De ha valaki pofon vág egy öregasszonyt, az már egyértelmű, nem?

– Említette, hogy nincs fegyverük, ám az egyenruha is sokakban félelmet keltheti. Nem kell tehát önöktől senkinek tartania?

– A tisztességes állampolgároknak nincs mit tartaniuk tőlünk. De azt akarjuk, hogy a bűnözők igenis féljenek tőlünk, különben nem lenne a szervezetnek semmi értelme.

– Végezetül mondjon magáról néhány szót.

– Mindig érdekelt a politika, emellett bohém életet éltem. Barátaim sokszor mondták, hogy ez a kettő nem fér össze. Lehet, hogy igazuk volt, talán ezért is fordultam meg három főiskolán. Nem szeretem azt, hogy manapság annyi a köpönyegforgató. Én akkor is ugyanígy gondolkodtam, mint ma, amikor KISZ-titkár voltam. ■

Ágoston Zoltán

Tejfröccs, tejköd

A kecske a jövő magyar tehene

Hát nem fogunk egyhamar tejben-vajban fürödni! Ezt ezúttal nemcsak a kormány garantálja nekünk, hanem a tejipar is. A tej-szubvenció sorozatos csökkentése nyomán (a legutolsó augusztusban volt) a belföldi fogyasztás egyharmaddal csökkent, de hiába gondolnánk - amúgy logikusan -, hogy az árcsökkentés növelné a keres-

letet, fölemésztené a fölösleget. A gazdasági átalakulás képtelen logikája rácáfol jámbor óhajunkra.

Van, aki azt mondja, ha fejlett piacgazdaságunk lenne, most lemenne az ár. Mások úgy vélik, egyetlen fejlett piacgazdaság sem teheti ki a tejet a piaci hatásoknak, hiszen a tejár mindenütt szociálpolitika is. Pedig egyszerűen arról van szó, hogy csupán a tej korábbi - más termékekhez képest viszonylag magas - támogatása érint most kellemetlenül bennünket. Meg az, hogy akár az alapárban, akár a járulékos költségekben nem tudnák most a tejtermelő üzemek a mindenfelől rájuk zúduló drágulást érvényesíteni - magyarán: ha nem emelnék az árat, hanem a fölöslegek miatt valóban csökkentenék - rövid időn belül tönkremennének.

Jámbor tejfogyasztó, mibe keveredtél? Hát feljebb, az értékesítésben sincs megoldás?

Horváth László, a Somogy megyei tejipar igazgatója:

– Mi már értesítettük is többszáz szállítónkat, hogy csak jövőre csak az idei mennyiség 65 százalékára tudunk szerződni. Azaz: 30 millió liter tej lenne nálunk a relatív fölösleg.

– Exportálni semmiképp sem érdemes?

– Sőt, egyenesen őrültség! Az exporttámogatás megvonása nyomán egy liter tejen 7,30 Ft a ráfizetés. Vagyis az említett fölösleg exportálásával 240 milliós ráfizetést termelnénk ki csupán Somogyban.

– Mégis, mit javasol a termelőknek? Mondjuk, az egy-két vagy akár tíztehenes gazdáknak, akik a tejpénzből élnek?

– Csak két megoldást látok. Az önkorlátozást, vagyis a termelés önkéntes csökkentését és a bérfeldolgozást. Nem baj, ha a tejet odaadják a bocinak, de elképzelhető az is, hogy önköltségi áron feldolgozzuk és visszajuttatjuk a termelőnek, hogy saját maga értékesítse.

A helyzet megyénként más és más. A somogyinál is több tejet kell visszamondani Fejérben és Békésben, aggasztóan sokat Hajdú-Biharban, vagy Győr-Sopronban. Baranya nem áll rosszul, ugyanis nincs fölöslege. A délvidék egyik jó tejtermelője, a Szigetvári ÁG jugoszláv piacot szerzett. Szeghy Sándor termelési igazgatóhelyettes latolgatja az esélyeket:

– Megoldás: önköltségi vagy ahhoz közeli áron viszszajuttatni a tejet oda, ahol felvásárolták. Rombolom az illúzióját: ehhez is pénz kell, hiszen nem mindegy, hogy az órákon belül megromló tejet hűtöm és továbbítom, vagy feldolgozom. A hűtésnek is nagy ára van, de úgy gondolom, a helyi felhasználás két-három gazdaság vagy önkormányzat összefogásával, bár nem olcsón, de megoldható.

Nagy Ferenc József mezőgazdasági miniszter:

– A Pénzügyminisztérium azt ígérte, hogy a 4 – 4.5 milliárd forintos költségtérítést az ágazatnak 1991-ben is megadja, az exporttámogatást is beleértve. Az FM az iskoláknak, nagy családoknak, időseknek juttatandó tejutalvány kiadásán is dolgozik, mert jó lenne növelni nálunk az egy főre jutó fogyasztást.

Amiből akár azt is kiolvashatom, hogy elég furán kezdődik nálunk a piacgazdaság: tejjeggyel. "Na, ha így lesz, nagyon kihull a csecs a szánkból!" - jósolta öreg falusi barátom, szokása szerint jó parasztosan. ■

Varga Dávid

Számítástechnikai mozaik – 5.

Mindenki más gengszter!

Megszűnik a budigeschäft, de mi lesz két év múlva? A somogyi körképet a Volán Elektronikai Kapossystem Kft-nél hagyom félbe. Befejezni lehetetlen, napról-napra változik a helyzet, nő a dzsungel.

A Kapossystem egy országos kövületnek, a nagy Volán Tröszt nagy Volán Elektronikájának épségben maradt darabkája. Jobbára javítással foglalkozik, a számítógépek forgalmazása csak második a tevékenységében. A javítás tapasztalatai viszont a kórkép egyik fontos részét képezik.

Hávor István megbízott ügyvezető mondja:

– Forgalmazóként kicsik vagyunk. Közepes áron kínáljuk a gépeket, nem magunk szerezzük be külföldről őket, hanem megbízható budapesti vállalkozásokra támaszkodunk. Nem erőltetjük a dolgot. Amelyik ügyfél tapasztalta, hogy szervizként jól működünk, az úgyis hozzánk fordul. Soha nem mentünk bele a partizánháborúba, senkire sem mondunk rosszat. Úgyis magától megszűnik ez a káosz. Gondoljon csak arra, hogy amikor mi, magyarok Ausztriába zarándokoltunk, akkor ott is éltek szerencselovagok, mint hal a vízben, és még a budiban is Gorenjét árultak, meg videót garancia nélkül, minden nélkül... Megszűnt az áradat, megszűnt a budigeschäft. Ehhez hasonló a mai hazai számítógéppiac, csak épp át sem kell lépni az országhatárt. Szerencsére az ilyesféle konjunktúrának gyorsan vége lesz.

– Az önök káeftéjét ezek szerint meg sem érintette a kaposvári és somogyi öldöklés? Itt minden rendben van? Például ön Budapestről ügyvezet...

– De nem sokáig. Csak átmenetileg. Őrültség lenne egy kaposvári vállalkozást Pestről vezényelni. De – még az ős cégnél – én voltam az egyik szülő, mindenkit ismerek és mindenki ismer. Elment a kaposvári ügyvezető, engem kértek föl, amíg nem lesz új főnök. De ez a vezetőváltás nincs összefüggéseben a cég helyzetével.

Hávor István "föltörésére" azt hiszem legalábbis egy osztrigakés kellett volna, mert még a szellemi bonckések is kicsorbultak rajta. Egy kínai bölcs nyugalmával hárította el minden élesebb kérdésemet. Csak egyben lehettem biztos. Alapállása: se bentről, se kintről egy fikarcnyi rosszat sem mondani, legföljebb csak nagy általánosságban.

Farkas József, a szerviz vezetője is hasonlóképpen szemérmesnek bizonyult, nevet – akár cégét, akár személyét – még véletlenül sem említett. Néhány mondata még így is tanulságos:

– Mi, műszerészek, akik javítunk, általában jóban vagyunk itt Kaposváron. Még akkor is, ha ellenlábas cégeknél dolgozunk. Nincs értelme utálni egymást, sőt kicseréljük tapasztalatainkat, hogy ne kelljen mindenkinek ugyanazzal megküzdenie. A harc, a torokmarkolászás inkább a kereskedők között dúl. De abba mi nem ártjuk bele magunkat. Viszont amikor egy-egy gépet, rendszert javítunk, általában szomorúan kell megállapítanunk, hogy a felhasználóknál alig akad a géphez és a programokhoz értő ember. Megveszik a szerkezetet, de sokszor nemigen tudják, mire jó. Így nem csodálom, ha rájuk sóznak mindenféle gyanús ócskaságot. És persze ehhez is hozzájárul, hogy még egy tisztességes használati tanácsot, rövid oktatást sem kapnak a vevők. Persze nem minden eladó bánik velük így, de nem is a kisebbség. Lerakják a gépeket, úgy-ahogy összedugdssák a vezetékeket, elmondanak néhány általánosságot, azután elszelelnek. Így még egy vasalót sem volna szabad eladni, ahhoz pedig nem kell diploma.

●

A sorozat bevezetőjében azt írtam: két éve Somogyban még szinte semmi sem volt. Most pedig tucatnyi kínáló van a számítástechnikai piacon, s mind a másikra mondja, hogy gengszter. Kiváncsi vagyok, mi lesz újabb két év mulva. Több beszélgetőtársam is ennyi időt mondott, amikor azt kérdeztem, hogy mikorra várható tisztulás. ■

Luthár Péter

Döntés előtt: segély, előnyugdíj

Miből élnek a munkanélküliek?

A munkanélküliség itt van a nyakunkon, viszont a szociális biztonságot nyújtó segélyekről még csak most készítik a kormány tervezetét. Ez két pénzforrásra épít. Az egyik a munkanélküli ellátás, amelynek fedezetét költségvetési garancia mellett a munkanélküli-biztosítási járulékból hoznák össze. A járulék nem növelné a mai 53 százalékos társadalom-biztosítási járulék szintjét, mert a társadalom-biztosítás lemondana erről az új biztosítási rendszer javára. Erre természetesen csak akkor nyílna lehetősége, ha a TB egyes szolgáltatásainak fedezetét a költségvetés átvállalná.

Az új rendszerben a négyéves járulékfizetés után két ellátási forma közül választhatnak, akik önhibájukon kívül munka nélkül maradtak. A munkanélküli járadék a jelenlegi szabályozáshoz hasonlóan két szakaszban, maximum két év időtartamra járna. Az első időszakban a járadék összege magasabb, mint a másodikban. A szolidaritás jegyében a közép- és felsőfokú végzettségű pályakezdők is megkapnák a minimálbér 75 százalékának megfelelő járadékot fél évre, annak ellenére, hogy járulékot nem fizettek. A másik az előnyugdíj, mely azoknak a munkanélkülieknek járna, akiknek a nyugdíjkorhatár eléréséhez már csak három év hiányzik, s az öregségi nyugdíjhoz elegendő szolgálati idejük van. Ez esetben a munkanélküli-biztosítási alap az öregségi nyugdíjat átutalhatja a társadalombiztosításnak a nyugdíjkorhatár betöltéséig, így a munkanélküli az öregségi nyugdíjat kapja, nem a munkanélküli segélyt.

Mivel a munkanélküli-biztosítási rendszerre való áttérés ideje legalább négy év, ez idő alatt nem a járadékfizetéshez, hanem a munkaviszonyhoz kötik a kifizetéseket. A foglalkoztatási ügyek irányításában, a döntéshozatalban a munkaügyi tanácsokra hárul a legnagyobb szerep. A munkaügyi tanácsok a munkáltatók, a munkavállalók és a kormány, illetve megyei szinten az önkormányzat képviselőiből állnak.

A tanácsok nemcsak az érdekegyeztetés helyi és országos fórumai. Határozhatnak a foglalkoztatáspolitikára költhető pénz felhasználásának módjáról, elveiről is.

Fontos feladatuk lesz, hogy meghatározzák a Foglalkoztatási Alapból a megyékre jutó összegek felhasználásának elveit. ■

BYG

Miben segít az EMSU?

Marosán-cég: 600 millió kiadó

Vállalkozások, önkormányzatok, kapcsolatok címmel egésznapos szimpóziont rendezett a múlt héten a Novindel Rt vállalkozók és polgármesterek részére. Polgármestereket nem láttunk, tíz-húsz vállalkozó mérgelődött csak a POTE hodályszerű aulájában azon, miért kell a mai praktikus világban egyáltalán előadássorozatot rendezni, s ha már kell, miért ilyen alacsony színvonalon.

Nem hisszük, hogy ez kell a drága idejű vállalkozóknak!

Praktikus újdonságokat – pl. számítógépeket, technikát vagy akár maketteket, mini-tárlatot felvonultató – s az ismerkedésre, üzletkötésre is kötetlen lehetőséget adó rendezvényt szívesebben láttunk volna. Néhány mozaikkockában azonban (mint már korábban) beszámolunk arról is, ami tetszett.

A vállakozásfejlesztő központokról és azok hazai meghonosításáról beszélt például a SEED alapítvány munkatársa, vagy dr.Marosán György, a Magyar Vállalkozásfejlesztési Alapítvány ügyvezető igazgatója. Marosán arról beszélt, hogyan mozdíthatók ki a települések a gazdasági mélypontról, s hogyan lehet a vállalkozók számára megfelelő feltételeket teremteni. Hangsúlyozta, hogy a kistelepüléseken semmiképpen nem szabad egy nagyvállalat megjelenésére alapozni, mindenképpen nagyszámú kis- és középpvállalkozók indulását kell támogatni. Vagyis minél több vállalkozót kell odacsábítani kedvező feltételekkel(!?), a már működők számára pedig partnereket találni. Hasznos lehet, ha az önkormányzat, a helyi bankok, vállalatok és vállalkozók folyamatosan kapcsolatot tartanak, így alakítható ki az újabb vállalkozások megteremtésének alapja.

– Véleménye szerint hogyan tehető vonzóvá egy kis falu, vagy éppen egy város, ahol sok a munkanélküli? - kérdeztük dr.Marosán Györgyöt.

– Az a lényeg, hogy ne egy nagy projectben lássák a megoldást, hanem több kisvállalkozásban. Nagyon lényeges a konzultáció, vagyis üljön össze a falu polgármestere, az iskolaigazgató és a helyi értelmiség, s próbáljanak "összebeszélni". És akkor mondhatják azt, hogy például nem máshonnan hozzák az iskolába az ebédet, hanem helyben készítették el. És ezzel már megvan az első vállakozási lehetőség. Jó kapcsolat alakuljon ki a vállalkozók és a lakosság között, hogy megszűnjön a lakosságban az ellenszenv a vállalkozóval szemben, a vállalkozó pedig felelősséget érezzen a településért.

– Az ön által vezetett Alapítványról olyan hírek terjedtek el, hogy korábban önök nem nyilvános pályázatok útján, hanem "suba alatt" osztottak el nyugati alapokból származó jelentős összegeket.

– Aki ismeri az alapítványt, tudja, hogy ez természetesen nem igaz. A pénzt bankoknak adjuk ki, azok osztják szét. Pályázataink nyilvánosak, arra mindig ügyeltünk, hogy bárki betekinthessen, a döntést pedig a kuratórium hozza. Az viszont igaz, hogy meglehetősen sok pályázatot vagyunk kénytelenek visszautasítani, s ez alapja lehet ilyen szóbeszédnek.

– Önök 4,2 milliárd forinttal rendelkeznek. Milyen a megoszlása ebből a különböző célokra fordítható pénzeknek?

– A 4,2 milliárdból 2,7 volt a hitelcélú, melyből már 2,1 milliárdot kiosztottunk, így az év hátralévő részében még 600 millió forint áll a rendelkezésünkre. 500 millió forintot kölcsöngaranciára, 300 milliót pedig visszanem térítendő hitelre fordítunk, a maradékot padig tartalékoljuk, hiszen az alapítványnak még 2000-ben is működnie kell.

•

A rendezvény utolsó előadásán a közönség az Európai Középüzemi Szövetségről és arról hallhatott, miért érdemes a magyar kisvállalkozóknak kapcsolatba lépniük e szervezettel. Az előadó elmondotta: a szervezet megalakulásában nagy szerepet játszottak az európai konzervatív és kereszténydemokrata pártok. A tagság számára tehát nem lehet idegen a kötelezettségeknek ez a csokra: szociálisan felelős piacgazdaság, a képességek versenyeztetése, a magántulajdon sérthetetlensége. Az Európi Középüzemi Szövetség (röviden: EMSU) a kis- és középvállalkozói rétegre épül, s Magyarországon is ezt a réteget szeretné integrálni.

Az előadás másik politikai pikantériája: hogy e gazdasági szervezet hazánkban először az MDF-fel vette föl a kapcsolatot, s csak eztán az OKISZ-szal, majd később a Kamarával, a VOSZ-szal és a minisztériumokkal. Az EMSU magyar szekciója elnöke is MDF-es: Csóti György. Szerintem a szövetség működése hatékonyabb lenne, s a magyar vállalkozók is jobban járnának, ha a jövőben az EMSU nem kötődne ennyire egyetlen párthoz, sőt egyetlenhez sem.

De nézzük, mit ígérnek a leendő tagoknak! Segítik a hazai vállalkozókat a nyugat-európai piacokra jutásban, hitelinformációkat továbbítanak, akár nyomást gyakorolnak a tőkebefektetőkre, hogy nálunk invesztáljanak. Vállalatvezetőket, menedzsereket fogadnak képzésre, ide küldik saját szakembereiket, előmozdítják a nyelvtanulást. Az EMSU különböző fejlesztési programokba való bekapcsolódásra is lehetőséget nyújt. Az érdeklődő kisvállalkozók mindezt a szövetség magyar szekcióján vagy a Novindel Rt-n keresztül igényelhetik.

Ágoston, Kert, Varga

Csak egy turbinalapát...

Világítsunk forró vízzel!

Egyik júniusi számunkban dr. Kassai Miklós pécsi geológus mérnök részletezte terveit a geotermikus energia hasznosításáról. Nagykanizsai munkatársunk ezúttal egy konkrét elképzelés sorsáról beszél.

Magyarország közismerten gazdag hőforrásokban, így aligha kell indokolni, miért kezdett oly nagy lendülettel 4 évvel ezelőtt geotermikus kiserőműveket telepíteni a Szénhidrogénkutató és Fejlesztő Intézet. A referenciának is tekinthető első törpe-erőmű prototípusának helyszínéül Zalakarost jelölték ki.

A terv annyira komolynak látszott, hogy a DÉDÁSZ nagykanizsai szakemberei el is készítették az erőmű villamos „oldalát", vagyis megteremtették az országos hálózatba való bekapcsolás feltételeit. Ám az áramfejlesztő csak nem akart elkészülni, mert kiderült, hogy a szükséges eszközök nálunk, sőt egész Közép-Európában sem szerezhetők be. E csúcstechnológiát képviselő berendezés lelke egy 15 centiméter átmérőjű, percenként 15 ezer fordulatra képes turbinalapát. Szükségeltetik még egy speciális hőcserélő folyadék is, ami a kis hőmérsékletkülönbséget is felhasznál a gőzzéváláshoz. De ezeket a berendezéseket legfeljebb csak megcsodálhatták idehaza a szakemberek. A kanadaiak ugyanis bemutatták, de haza is vitték őket annak idején. Zalakaroson pedig ott árválkodik a DÉDÁSZ által elkészített féloldalas és e pillanatban teljesen használhatatlan beruházás.

Most azonban végre esély van rá, hogy elmozdul a holtpontról e törpe erőmű ügye. Hatvani György, a Magyar Villamos Művek Tröszt vezérigazgatója a kanizsaiaknak megigérte: igyekszik kibogozni a megtorpanás okát. Az ugyan nehezen hihető, hogy a törpe geotermikus erőművek jelentősen enyhítenék hazánk szorongató energiaínségét. Ám egy-egy települést képesek lennének kiszolgálni – nagyon kedvező beruházási költséggel. A megtérülési idő a kalkulációk szerint kevesebb, mint a fele egy nagy erőmű létrehozásakor várható eredménynek, és beruházási költségei is alacsonyabbak.

S megfontolásra int az is, hogy hazánkban számtalan helyen keletkezik olyan, ma még "hulladéknak" számító hő, ami ily módon felhasználható. Nemcsak hőforrások jöhetnek szóba, hanem például a szabadtéri hulladéktárolók is, ahol ma csak a légkört "fűti" a drága, villamos energiára váltható meleg. S a dolog környezetvédelmi hasznáról akkor még nem is szóltunk. ■

–rikli–

ORSZÁGUNK KINTLEVŐSÉGEI

A konvertibilis folyó fizetési mérleg aktívuma az év első 8 hónapjában meghaladta a hét havit, a rubelviszonylatú mérleg passzívuma mérséklődött. Augusztusban az infláció üteme tovább gyorsult, és növekedett a tartós fizetésképtelenség miatt váltóleszámítolási tilalommal sújtott vállalatok száma.

Nemzetközi tartalékaink és egyéb külföldi követeléseink

	1989 millió USD	1990. június millió USD
Nemzetközi tartalékok	2292	1470
Konvertibilis devizák	1725	1012
Arany	479	110
Deviza	1246	902
Nem konvertibilis devizák	567	458
Egyéb külföldi követelések	4434	4627
Konvertibilis devizák	3765	4002
Rövid lejáratú	2355	2516
Hosszú lejáratú	1409	1486
Nem konvertibilis devizák	669	626
Rövid lejáratú	169	127
Hosszú lejáratú	500	499
Nemzetközi tartalékok és egyéb külföldi eszközök összesen	6726	6098

* Az arany 320 USD/uncia áron számítva

Európa:

Tartós kapcsolatot keresünk!

Mindenfajta önjáró szállítóeszközt gyártó cég ajánlja termékeit az egyszerű kéziemelőtől az 50 tonnásig. – Legkorszerűbb olasz automata sík- és zoknikötő gépeket ajánl forintért az Invest-Ungheria, amelyek preferenciaüzemükben délelőttönként megtekinthetők. – Magyarországi kapcsolatteremtésben érdekelt belga cég bérmunkában, tartós kapcsolat esetén esetleg vegyesvállalat alapítással, hálóingeket és hálókabátokat gyártana. – Karambolos gépkocsik javítását, felújítását gmk vállalja, valamint karosszériamunkát ajánl a régióból. – Holland cég szállítana Magyarországra különböző műtrágyát, növényvédőszereket. – Német ruházati cég termékei értékesítéséhez magyar képviselőt keres. – Olasz cég partnert keres raklapok gyártásához, amelyhez segítséget adna (know-how, – a gyártott termékek egy részének visszavásárlása). – Olasz cég traktorra szerelhető rotációs talajmegmunkáló eszközre gyártót keres. Jelentkezéskor kérik a gyártási adottságok és feltételek konkrét megjelölését. – Kiszerelésre váró, ömlesztett élelmiszeripari termékeket forgalmazó cégek érdeklődését várja, a csomagolási problémáik megoldását ajánlja (kínálja) francia cég. – Épületvédelemre villámhárítók, különböző híradástechnikai berendezések védelmére kifejlesztett modulokat, alkatrészeket ajánl francia cég.

Bővebbet: a Pécsi Kamarától, tel. 72-11-073.

Menedzserképző külföldön

Az EAST-WEST MANAGEMENT INSTITUT (Kelet-nyugati Menedzser Intézet), a Soros Alapítvány támogatásával létrehozott nemzetközi alapítvány várja jelentkezését mindazoknak, akik külföldi vállalati képzésben szeretnének részt venni. A képzés célja, hogy a résztvevők megismerhessék és elsajátíthassák szakterületük nemzetközi, placorientált gyakorlatát, tapasztalatait.

Feltételek: legalább középszintű angol, német vagy francia nyelvtudás, szakirányú végzettség és gyakorlat. A jelentkezésnél kitöltött kérdőív alapján külföldi vállalatok választják ki a résztvevőket. A képzés ideje: minimum 3 hónap, maximum 1 év.

Jelentkezni lehet: Budapest, V. ker. Szt. István krt. 11. EWMI Iroda

Pécsi kamarai hírek

A KOTK, a Vám- és Pénzügyőrség és a Kamara szervezésében a korábban már jelzett át- és továbbképzéseket a vám területén dolgozók részére az alábbi időpontokban indítjuk:

A felső és középfokú vám ügyi szakvizsgával rendelkezők részére az 5 napos továbbképzés: 1990. december 3-tól.

Az egynapos továbbképzés a kovetkező csoportosításban:

– Az alapfokú vizsgával rendelkezők részére dec. 10.

– Statisztikusok, szállítmányozók és lebonyolítók részére dec. 11.

– A vegyes vállalatok, kisvállalkozások, magánvállalkozók külkereskedelmi ügyintézői és a külker. vállalatok üzletkötői részére: dec. 12.

A részvételi díjak - 12.500, 3500, 3500, 3500. A 3500 Ft magában foglalja a tankönyvek (3 db) és a Kereskedelmi vámtarifa 1991 c. kétkötetes kiadványt.

Jelentkezni a kamarában, a konkrét tanfolyam típus megjelölésével lehet, Králik Ivánnénál (72-11073).

Bécsi árfolyamok

Magyaroszág és néhány környező ország bankjegyeinek nem hivatalos árfolyama Bécsben (schilling) 1990. november 13.-án (Forrás:Erste Oesterreichische Spar-Casse Bank)

Devizanem	vétel	aladás
100 (CSK)	25,00	34,00
100 (YUD)	77,00	97,00
100 (HUF)	12,00	16,00
100 (ROL)	7,00	15,00
100 (SUR)	35,00	105,00

VALUTAÁRFOLYAMOK

érvényben: 1990. november 20-26.

pénznem	Vételi árfolyam 100 egys.	Eladási forintban
Angol font	11536,48	12250,08
Ausztrál dollár	4459,00	4734,82
Belga frank	192,54	204,44
Dán korona	1035,91	1099,99
Finn márka	1653,53	1755,81
Francia frank	1177,57	1250,41
Görög drachma a*	38,61	40,99
Holland forint	3526,16	3744,28
Ir font	10650,52	11309,32
Japán yen (1000)	454,72	482,84
Kanadai dollár	5019,44	5329,92
Kuvaiti dinár	árfolyamjegyzés szünetel	
Német márka	3977,80	4223,84
Norvég korona	1015,76	1078,60
Olasz líra (1000)	52,73	55,99
Osztrák schilling	565,48	600,46
Portugál escudo	45,03	47,81
Spanyol peseta	62,47	66,33
Svájci frank	4705,53	4996,59
Svéd korona	1057,53	1122,95
USA dollár	5838,61	6199,77
ECU (közös piac)	8177,33	8683,15
a* bankközi és vállalati elszámolásoknál alkalmazható árfolyam:		
Görög drachma	39,76	39,84

A SEED felhívása

A SEED Kisvállalkozás-fejlesztési Alapítvány vállalkozókhoz és vállalkozási tanácsadókhoz eljuttatandó kiadványában közzéteszi a vállalkozók és a vállalkozási tanácsadók számára 1991.I.félévében rendezendő tanfolyamokat.

Kéri tehát azokat a szervezeteket, amelyek képzéssel vagy továbbképzéssel is foglalkoznak, hogy az e két kör számára szánt kurzusaikról küldjenek 1990. november 30-ig tájékoztatást az Alapítványhoz (1119. Budapest, Andor utca 60.: Kisgyörgy Ilona).

Az ismertető tartalmazza a tanfolyam (tréning) címét, időtartamát (órában és napi megoszlásban), végleges vagy körülbelüli időpontját, célcsoportját (vállalkozók, leendő vállalkozók, könyvelők, kiskereskedők, olyan vállalkozók akik...stb.) árát, az előadókat (legalább szakma és nemzetiség megjelölésével), az optimális csoportnagyságot, a tanfolyam nyelvét, a szervező intézmény nevét, címét, a szervező nevét, telefon- és fax-számát.

Ha az oktatással foglalkozó szervezet még nem jelentkezett be a SEED Vállalkozásegítő hálózatába, eddigi oktatási és más vállalkozássegítő tevékenysége bemutatásával kérjük, egyúttal ezt is tegye meg.

Új VOSZ-tagok

A társadalombiztosítási finanszírozás magánvállalkozásbeli módjairól és az egészségügyi vállalkozásokról tartanak konzultációt a pesti VOSZ-székházban november 28-án, szerdán 14 órától. A kérdésekre válaszol dr. Pulai Gyula (Népjóléti M.) és Perényi László (Társadalombizt. Főig.)

Új tagok Baranyában: Bathó Erzsébet (könyvelés) 7633 Pécs, Lengyel Gy. u. 8/b, PRIMA KFT. (könyvelés) 7622 Pécs, Bajcsy - Zs. u. 14-16., MENEDZSER BT. Pécs, Bartók B.u. 61., VÁLLALKOZÓI MENEDZSER IRODA 7300 Komló Körtvélyes u.6., SPRINT KSZ. 7632 Pécs, Bolgár Nh. u. 65.

Befeltetési és Beruházás Szervező Kft. 7625 Pécs, Majorossy I. u. 36. Pf.:88, KOPA KFT. 7623 Pécs, Magyar L. u. 1/c, Pusztai Sándor 7625 Pécs, Nap u. 21, FR. Kulturális Manager Stúdió 7632 Pécs, Sarohin t. u. 82. 1/4, NO-PARKING GMK (autószerelő) 7900 Szigetvár, Mátyás kir. u. 1/5., GALLI BT. 7625 Pécs, Nyíl u. 4., Svasics Pál 7624 Pécs, Alkotmány u. 65.

Közoktatás saját levében

A szomszéd étteremből pikáns pecsenyeillat árad, ingerlő víziót festve a képzelet elé. Az egybegyűltek - zömmel a szaksajtó régi harcosai - körében némi fészkelődés tapasztalható. Megnyugtatásul a helyettes államtitkár, Honti Mária közli, hogy a tájékoztató pontban 12 órakor végetér, fél egyre ő ugyanis tanítani megy. Magyarázatul húsz éves pedagógus pályájára utal s szeretett osztályára, melyet most, magas hivatalt viselve sem illik cserbenhagynia. Egyébként, fűzi hozzá, államigazgatási, tanügyirányítási gyakorlata nincs, szakterülete számos fortélyával most ismerkedik. Ha netán megtanulni nem sikerül: visszavárják tanítványai.

Mindez oly gyönyörűen hangzik - lehet, hogy csak én sápadok bele? Hogy oktatásügyünk vezetői újabban két magyaróra szünetében ismerik meg munkakörüket? Hogy egy ferde „demokratizmus" értelmében jobb egy amatőr hivatalnok, mint egy a maga helyén profi tanár? Miért épp rendszerváltásaink alkalmával nő meg a működevelő világmegváltás tere? Miért épp krízishelyzetekben - profikat elbocsátva - döntik el lelkes amatőrök szakmák, ágazatok sorskérdéseit? S ha debütálásuk nem sikerül: a tandíjat ki fizeti?

(A sajtótájékoztatót végül prolongálják, közkívánatra; Honti Mária telefonál, az iskolából „elengedik". Így a soványka gondolati menüt bő, kásás köret egészíti ki.)

Megtudjuk - enyhén szólva nem először - hogy a tanügy kulcskérdése a elhibázott nyolc plusz négyes struktúra lazítása, a nyolcéves általános iskolai képzés uralmát megtörő korrekció. Az érvek látszólag reálisak. A felső tagozat merev, uniform tananyaga korán analitikus látásmódra szorítja az erre alkalmatlan gyerekeket is, a tíz-tizennégy éves korosztály tömeges taníthatatlanságát idézve elő. Ugyanakkor a középfok abnormisan megrövidül. Természetesen mindez igaz. Csakhogy az - imitált - analitikus gondolkodás rémuralma, az életkori sajátosságok tagadása, a személytelen ismerettömeg már az alsó négy osztályba belopakodott. Tökéletesen függetlenül attól, hogy alsó tagozatnak vagy eleminek nevezik-e azt. Ez tartalmi, szemléleti reform nélkül mit sem változik. Miért a forma, a keret elsődleges a megújuló tartalom helyett? Miért formákon lovagolunk, miközben új tanterveknek, alternatív modelleknek a tömegoktatásban szinte nyoma sincs?

Már a hetvenes évek óta nyilvánvaló, hogy az iskola épp azzal zár ki a műveltségből tömegeket, hogy „egységes", azaz csak kevesekhez szóló tananyagot közvetít. Ebből nyílegyenesen következik: természettől és társadalmilag különböző tanulókat nem lehet eredményesen ugyanarra, még kevésbé ugyanúgy tanítani. A Nemzeti Alaptanterv (NAT), a tananyag mintegy 40 százalékát a helyi választásra bízva, az alternatívitás reményével kecsegtetett. Azóta szemlátomást elakadt ez is. Hogy miért? Mert az „egységesítő szabályozás" szűkítése ingerli a tanügy konzervatív köreit. Az „érv": hogy a pedagógusok felkészültségük jelenlegi szintjén erre a 40 százalékos szabadságra alkalmatlanok. Ami valószínűleg igaz. Csak éppen: józan elmékben fel sem merült, hogy a tanár a szabadon választható ismeretkört - kötelezően - maga „gyártsa le". Ugyanis nem az ő dolga a tantervkészítés. Tantervi piac viszont - mely az alternativitás elemi feltétele - egyelőre nincs. Mi több: megteremtése (lévén részben pénzkérdés) jószerivel szóba sem kerül.

Márpedig enélkül - a valós alternativitás esélyei nélkül - szép a „rendszerreform" - csak épp tartalma, értelme és eredménye nincs. Legfeljebb, hogy a változatlanul megoldatlan tömegoktatás poklából a kisebbséget a nyolcosztályos, ám tartalmában szintén változatlan gimnázium idilljébe menekíti át.

●

A formális megoldások bűvölete - karöltve az átgondoltság hiányával - szinte minden ponton megmutatkozik. Elhangzik az iskola társadalmi kontrolljának erősítése, mint a demokrácia egyik fontos eleme. Iskolaszék, a szülők képviselete az önkormányzat iskoláztatási bizottságaiban - és így tovább. Ám a szülő kontroll-szerepét elsősorban, elemi szinten azzal gyakorolja, hogy gyermekének maga választ iskolát illetve iskolatípust. Ha ezt - választék híján - nem teheti: kontrollja formális marad. Ki ne tudná, hogy a szülő-iskola viszonyt nem a forma határozza meg? Az oktatás költségeinek áthárítása az önkormányzatra s továbbhárítása a szülőkre: sem az iskola, sem a szülő autonómiáját, enyhén szólva, nem erősíti. Ahol a kényszer szabályozó szerepe válik dominánssá: ott legfeljebb a szülői munkaközösség szerepét játszhatják a legszebb nevű bizottságok is.

A melléktémák és álkérdések csatornáin lassan a végunalom vizeire evezünk. Tartalmas eszmecserénk végeztével révült félálomban távozunk. ■

Csalog Judit • Fotó: Csorl László

Kolping, a szelíd hódító

Kolping, maga is vándorló mesterlegény, akkor hirdette meg programját a munkásfiatalok megsegítésére, a munkásélet emberibbé tételére, amikor Marx Károly közzétette a Kommunista Kiáltványt. Kolping elképzelései egy szelíd utat, mai szóval "soft programot" kínáltak, s úgy tetszik, a marxi programnál kevésbé látványos, ám nagyobb sikerrel.

Budapestről Bécsen, Passauon át Regensburgon, Nürnbergen keresztül vezetett az útja a hajdani Kolping-tagnak, nevezett Kocsis Mátyás iparossegédnek, majd Berlinen, Lipcsén, Münchenen keresztül, újra Ausztrián át haza. A tanulás, a képzés és nevelődés útja volt ez, amelyre a Kolping tagsági könyv felmutatásával indulhatott el 1928-ban a fiatal magyar iparossegéd. A városokban bizalommal fordulhatott az egyesület házaihoz, amelyekben szállást, ennivalót, kapott, baráti szót és segítséget a szakmai képzéshez.

Lassan két éve lesz, hogy 1989 február 2-án megalakult Pécsett az első Kolping Családegyesület, majd következett Bóly, Pécs-Vasas, Bátaszék és pár hete Kaposvár. Győrben, Békéscsabán és Szegeden is alakulóban van a szervezetük, - hallottuk Uzsaly Zoltántól, a pécsi ügyvezető elnöktől, amiután Budapesten megalakult a Kolping országos szervezete.

Figyelmük elsősorban ma is a szakmunkásképzés felé fordul: iskolákat szeretnének alapítani, és meghonosítani egy új, jobb szellemet. A másik cél az egyesületek hálózatának kialakítása: 1948-ban, a felszámolás idején 54 magyarországi helységben volt Kolping Egyesület, a tagság létszáma 100 ezerre növekedett. Ma a németországi egyesületek kínálkoznak partnerként - a pécsieket az augsburgiak segítik - tanácsokkal, anyagiakkal, mindennel. Családok, gyermekek csereüdültetését szervezik a német partnerekkel. Megkezdődött a közvetítés is. Uzsaly Zoltán elmondja, a nyáron agrártanfolyamot szerveztek, amely a magángazdálkodókra figyelt már, cserekapcsolatokat létesítettek, fiatal szakembereket közvetítettek németországi munkavállalásra, tapasztalatcserére. Nyelvtanfolyamot, menedzserkurzust, számítógépes tanfolyamot szerveznek - az érdeklődés ez utóbbira ötszörös volt. A 10 géphez, a 40 helyre 200 fiatal jelentkezett. Minden költséget az augsburgiak álltak.

- Az ottaniak szakmaszeretete, munkamorálja az, amit a közvetlen szakismereteken kívül el kell sajátítaniuk a mieinknek. A munkastíluson túl a magánélet, a családi élet rendezettsége áll a Kolping Egyesület célkitűzéseinek középpontjában. Maga a pécsi Kolping Családegyesület az önszervezés, az önképzés erejét használja fel. A tagok, ki mihez ért, az egyesületen belül tartanak különféle tanfolyamokat, és nyújtanak segítséget egymásnak. A szakmákat illetően legalább egy osztályt szeretnénk indítani gépészfémmegmunkáló szakon. Az egyesület 60 tanár számára tudna 3-3 hetes kurzust szervezni. A kínálat, lévén szó egy hatalmas nemzetközi szervezetről, igen jelentős. Csak élni tudjunk vele, –mondja Uzsaly Zoltán.

Itthon az Agrárkamara érdeklődött a menedzserkurzus iránt, a Megyei Kórház kért segítséget Kolpingéktól.

Uzsaly Zoltán hangsúlyozza, a segítőkészség igen nagy a német Kolping-szervezetek részéről. Csak fogadják őket, csak partnert találjanak. Két éven keresztül kerestek Pécsett egy 40 négyzetméteres üzlethelyiséget. Hiába. Kerestek raktárt, és most talán találnak is. Vagonszám tudna ugyanis Németországból ruhaneműt küldeni a rászorulóknak.

Lassan elkészül a Szent István téri Kolping-ház. Az első Magyarországon. Négy vendégszoba fogadja majd a vándorúton lévő fiatal szakmunkásokat, tanulókat, egy nagy és két kisebb terem ad majd lehetőséget az egyesületi élet gyakorlásához, a tanfolyamokhoz. Az alagsorban pedig vendéglő nyílik, amely egyszersmind klubként is szolgál. Ha elkészül a székház, a pécsi Kolping Egyesület is odaköltözik az Ágoston téri plébániáról. Addig ide fordulhatnak az érdeklődők. S itt működik 27 gyermek részvételével a Kolping-napközi, valamint az arra szerveződött fiúkórus is.

Kolping, az alapító, akkor hirdette meg programját, amikor Marx Károly közzétette a Kommunista Kiáltványt. A marxi program kudarcának vagyunk ma tanúi világméretekben, és a különféle szelíd programok lassú, mégis sikeres térhódításának. Ilyen "soft program" az is, amit a Magyarországon újraszerveződő Kolping Egyesület valósít meg. Hálózatuk a katolikus egyházmegyék területén bontakozik ki, szellemük azonban ökumenikus. Az ember, a hit, a munka, a családi élet harmóniáját szeretnék közösen megvalósítani. ■

G.O.

Kolping-kitüntetés Pécsi Gézának

A Nemzetközi Arany Kolping-jelvényt nyújtották át Pécsi Géza tanárnak az országos szervezet megalakulása alkalmával. Mint az indoklásban olvasható, a kitüntetett a szorongattatások idején is megőrizte a Kolping-szellem iránti hűségét, ápolta a szervezettel való kapcsolatot és motorja volt a Kolping-munka újrakezdésének is. Pécsi Géza 15 évesen, korengedménnyel lett tagja, majd 18 évesen ifjúsági vezetője a szervezetnek. Pécsett és környékén sokan ismerik szociális tevékenységét, segítőakcióit nagycsaládosok, szegények, öregek érdekében, valamint az "egyházi szervezkedés" vádjával kiérdemelt elbocsátás, kényszernyugdíj, szívinfarktus történetét - tegnapról, 1981-ből. Ugyanígy a munkásfiatalok szellemi felemelkedése érdekében végzett kórusvezetői, zenetanári tevékenységét, a Kulcs a muzsikához című zenepadagógiai csomagot. A rangos nemzetközi elismeréhez szívből gratulálunk. ■

A szerkesztőség

•érdemes • érdemes •

Zalaegerszeg
A Városi Hangverseny- és Kiállítóteremben *Kertészfi Ágnes* üvegtervező iparművész kiállítása.

Nagykanizsa
A Hevesi Sándor Művelődési Központban színháztermében november 29-én 18.30-kor – „Maszk nélkül" – *Moór Marianna és Hegedűs D. Géza* zenés műsora.

Szekszárd
A Művészetek Házában a „Kiállítás három szólamban" című tárlat látható.
Koltai Róbert előadói estje – november 27-én 17 órakor.
Élő hanglemezbemutató: *Elekes Zsuzsa és Sebestyén János* orgonaművészek hahngversenye.
A Babits Mihály Művelődési Központban november 27-én és 28-án 19 órakor – Csehov: Sirály – a kaposvári Csiky Gergely Színház vendégjátéka.

Komló
A nagyváradi színház vendégjátéka – Albee: Nem félünk a farkastól – november 29-én 19 órakor.
A Közép-Európa Táncszínház vendégjátéka: Mesenincs királyfi – november 28-án 15 órakor.

Pécsvárad
A Művelődési Házban a nagyváradi színház vendégjátéka – Albee: Nem félünk a farkastól – november 28-án 19 órakor.

Pécs
A Művészetek Házában november 26-án 18 órakor – a Nagyvilág című folyóirat olasz estje. Bevezetőt mond: *Szénási Ferenc*, a Nagyvilág főszerkesztője.
Koncert november 28-án 19 órakor – Balogh József (klarinét) és Szokolay Balázs (zongora) szonátaestje. Műsoron: Brahms, Grieg, Debussy, Poulenc-művek.
Video-est – Boldogságkoncepciók, a finnországi nemzetközi videofesztivál programja. Bevezetőt mond: Antal István vidoesztéta.
A Ságvári Endre Művelődési Házban november 26-án 19 órakor a Vénasszony című monodráma látható.
Ságvári Mozi Art Kino – Filmmúzeumban november 28-én este 19 órakor – Bódy Gábor: Psyché.
Az IH Filmklubjában november 26-án – Zeffirelli: Názereti Jézus.
Az IH Galériában *Fridél Lajos* grafikusművész kiállítása.
A Pécsi Kisszínházban november 28-án 19 órakor – az Egyetemi Színpad új bemutatója: Spiró György: Káró Király - rendezte: Mikuli János.
A Székesegyházban november 25-én 16.30-kor – a Belvárosi templom „Jubilate" kórusának hangversenye, vezényel: Dobos Lászlóné.
A Ferences templomban november 27-én este fél 8 órakor a *Bach énekegyüttes* ünnepi hangversenye, szólót énekel: Nárai Eszter, vezényel: Dobos László.
A Liszt teremben november 29-én este fél 8 órakor *Franco Medori* zongorahangversenye. Műsor: Scarlatti, Mozart, Beethoven, Muszorgszkij művek.

• színház • színház • színház • színház • színház • színház • színház • színház • színház • színház • színház

Donizetti: Szerelmi bájital

Egy derűs operaest

A mai ember ritkán derűs. Elfelejtettünk volna nevetni?... Utóbb, ha jól meggondolom, kétszer hallottam bút-bajunkat feledtető jóízű kacagást. A pécsi színház egyik Orton-előadásán és a Szerelmi bájital premierjén.

Gyerekkorom első rácsodálkozása a műfajra Donizetti vígoperájához fűződik. Akkor is nehéz idők jártak, másfajta szorongással, amiket diákfejjel már megélt az ember. S jött akkortájt egy olasz operafilm, amely élményt adott, s feledtette a gyötrő gondokat.
Ez is eszembe jutott a pécsi Donizetti-bemutató estjén a Kamaraszínházban. Ahol végre ideális méretű játéktéren csendülhettek fel a nagy olasz mediterán bőséggel áradó, sok szép jelzőt megélt melódiák. A Szerelmi bájital kamarszínpadra íródott. A zenei arisztokratizmus minden korokban legyintett ugyan e dallamokra, fitymálta őket, hiszen a bőkezű, nagy szívű szerző, ki ontotta magából az operaműveket, "csak" mulattatni akart. Ezt viszont végtelen színpadi tehetséggel, kifogástalan dallamkinccsel és arányérzékkel tette – máig hatóan. Műsorba iktatása szerencsés döntés; bemutatása hoszabb távon is szériasikerre számíthat.
Értékei között rendezését említhetem első helyen: Nagy Viktor (m.v.) munkáját. Akik a Pécsről indult fiatal művész amatőrszínházi munkásságát nem ismerték, egy rendkívül sokoldalú, fölkészült, invenciózus rendezőre érezhettek rá, aki a színpadi humor természetes, lényéből fakadó forrásait engedte áradni. Fegyelmezetten és mértéktartóen, mindig a muzsika, a cselekmény, a jellemek szolgálatában.
Miközben teljesen egyéni hangvétellel az opera eredeti humorát egy kissé "megcsavarva" van hozzátenni valója is.
Finom iróniával nyelvet öltöget a huszárvágásos "hadfiságra", a commedia dell' arte stílusára, jellegzetes alakjaira (Columnia – Adina, Arleccino – Nemorino, Capitano – Belcore, Dottore – Dulcamara, a bájitalárus).
Amiből olyan enyhén groteszk játékstílus-elegy áll össze, mely az előadás lényege, s ahonnan – ez is nagy érték lehet! – senki nem "lóg ki". Stílusbravúrnak is mondhatom az eredeti humor és a mai paródia kitűnő ötvözését. Jelentékeny része van ebben az ötletes előre-hátra mozgó díszleteknek (tervezője:Székely László) s-különösképp Benedek Mari kacagtató és beszédes jelmezeinek. (A katonák tripla méretű sonkanadrágja; Nemorino Harlekin-jelmezben stb.)
Maga az előadás kissé nehézkesen indult. Az énekesek egy része érezhető visszafogottsággal – lámpalázzal? – küszködött. Csáky Ágnes (Adina) csak az első rész vége felé kezdett magára találni. A második részben már énekben, szerepben, stílusban egyaránt otthonos. Hangja mind a szólisztikus, mind a duett és (tercett, kvartett) kórusos részekben egyaránt fényesen, hajlékonyan cseng.
Debrecskei Zsolt Nemorinója a sikerest nagy sikere. Elfogódottságána hamar túljut, s szép, lágy tenorja lírai mélységekre s önirónikus árnyalatokra egyaránt képes. Bizonyos szituációkban önmagát presziflálja (pl. az imádott nő ablaka alatt szerenádját egy hosszú létra pengetésével "kíséri") Ugyanakkor "könnycsepp"-áriája is méltán váltott ki nyíltszíni vastapsot. Tamás Endre (Belcore káplár) az előadás stílusában korrektül alakította szerepét; ám ez a feladat mintha kissé keményebb hangszínt kivánna. Kuncz Lászlót a tőle megismert jó színvonalon láthattuk Dulcamara, a bájitalárus "doktor" feladatában; Sajdy Julia kellemesen, otthonosan énekelt s játszott, mint Gianetta, Adina barátnője.
A zenekar Hirsch Bence keze nyomán biztonságos zenei szerkezetként tartotta egyben az előadás egészét, mind önállóan, mind a vokális részek előadásakor. (Megbocsáthatóan apró "maszatokat" bizonyára csak a zenei szakemberek pontosítottak: "Fel nagy örömre"...)
A kórus nagyon szép hangzását (karigazgató: Károly Róbert) az előadás stílusát remekül kiegészítő vagy hangsúlyozó természetes arcmimikával és mozgással koronázta.
Az új operabemutató derűt sugárzott mindenki örömére.

Wallinger Endre
Tér István fotója

Pannónia könyvek

A Pannónia könyvek három új kiadványával ismerkedhettek meg az érdeklődők hétfőn a Baranya Megyei Könyvtárban tartott sajtótájékoztatón. A sorozat szerkesztője, *Tüskés Tibor* beszélgetett a művek alkotóival: *Kerekes Imrével*, a könyvtár helytörténettel foglalkozó munkatársával, valamint Illyés Gyula orvosával és barátjával, aki *Bodosi György* írói álnéven jegyzi munkáját. A harmadik – reprint – kiadványt *Vekerdi László* kultúrtörténész ismertette.
Kerekes Imre A népfőiskolák Baranyában (1924-1947) című könyv szerzője egy méltatlanul mellőzött kulturális intézmény történetének bemutatásával annak értékeit szándékozta a ma számára megmenteni. S ha a népfőiskolák hajdani előadói közül csak Nagy Ferenc, Kovács Béla vagy Fülep Lajos nevét említjük, az talán már elárul valamit e kulturális jelenség szellemi rangjáról.
Bodosi György, Illyés Gyula Tihanyban című kötetével elmondása szerint arra törekedett, hogy olyan közelképet adjon a XX. századi magyar irodalom egyik legjelentősebb szereplőjéről, amely mentes a bálványszerű ábrázolástól. Az Illyés portréját bizonyára sok érdekes mozzanattal kiegészítő könyvben eddig nem közölt fényképekkel is találkozhat az olvasó.
A bemutatott harmadik kiadvány egy olyan kétkötetes esszégyűjtemény, amelynek tanulmányait az Egyetemi Nyomda jelentette meg Hamvas Béla válogatásában és szerkesztésében közvetlenül a II. világháború utáni években. Ez a nagyigényű vállalkozás olyan műveket tesz hozzáférhetővé, amelyek a szellemi élet különböző területeinek élvonalbeli alkotóitól származnak, így többek közt Bohr, Heisenberg, Jung, Heidegger, Valéry és mások írásait.

Á.Z.

PÉCSI IPARTESTÜLET 1990
7623 PÉCS, RÁKÓCZI ÚT 24-26.
Telefon: 27-833; 27-708

Tisztelt Vállalkozó!
A Pécsi Ipartestület nemcsak a vállalkozását segíti, hanem partnere is.

Amiben segíteni tudjuk!

– Az információ, amely már a vállalkozás indításakor is nélkülözhetetlen.
– Az üzleti és szakmai könyvek, nyomtatványok beszerzésénél. Itt megvásárolhatja Pénztárkönyvét és a hozzátartozó analitikákat, számlakönyveket, nyugtatömböt, vásárlók könyvét, ellenőrzési napló...stb.

– A vállalkozáshoz szükséges tanfolyamok, vizsgák szervezésében, lebonyolításában.
Pl.: munka- és tűzvédelem.

– Tanácsadási ügyeletünkön, minden szerdán 16-18 óráig szakembereink
– könyvvezetési, számlázási,
– jogi,
– külkereskedelmi,
– valamint munka- és tűzvédelem, műhelybővítés lehetőségeiben kézséges felvilágosítással szolgálnak.

– A tanulóképzés és gyakorlati oktatás előkészítésében közreműködünk: tanulótartási szerződések kötése, kapcsolattartás az iskolákkal.
– Jogi kérdésekben, szerződések megfogalmazásában, panaszügyek érdekegyeztetésében.
– Szakosztályaink a szakmai problémák megoldásában, továbbképésben, szakmai tájékoztatók tartásával segíti iparosankat.
– Havonta megjelenő lapunkban a Pécsi Iparosban minden szükséges információról beszámolunk.
– Tagjaink szórakozására is gondolva különböző rendezvényeket szervezünk, (iparos bál).
Az ország iparosainak pihenését három üdülő biztosítja Hévízen, Balatonfüreden és Mátraszentistvánon.

S amiben partnerek lehetünk!

– Könyvvezetését, analitikus nyilvántartásainak és adóbevallásának elkészítését vállaljuk számítógéppel és hagyományos kézikönyvelésként. A ránk bízott adatait diszkréten kezeljük. Anyagi és erkölcsi felelősséget vállalunk.

– Az árképzéshez szükséges rezsióradíjat számítógépen kiszámítjuk.
– Visszamenőleges vizsgálatok és helyesbítések (önrevízió) elkészítésében közreműködünk.
– Felmerülő igények esetén számítógépkezelői illetve programozói tanfolyamot szervezünk.
– Külkereskedelmi szolgáltatásainkban: a külkereskedelmi jog megszerzésében, a menedzseléstől a konkrét ügyletekig segítjük önt. Export-import, külföldi munkavállalással kapcsolatos tájékoztatást adunk.
– Vásárlátogatások, kiállítások megszervezése.
– A vállalkozó érdekeinek képviselete helyi és országos szinten.

Tagjaink részére szolgáltatásainkat önköltségi áron illetve tagdíj ellenében végezzük.

A vállalkozói hang ereje az egység!

Várjuk Ipartestületünkbe!
Pécs, Rákóczi út 24-26
Tel.: 72/27-833

A megvágott fa kizöldül

Ciszterciek tegnap és ma...

„Lángolj és világíts! Csak lángolni kevés, csak világítani hívságos semmiség. Lángolni és világítani: ez maga a tökéletesség!"

Szent Bernát

Előttem a Ciszterci Rend Pécsi Nagy Lajos Gimnáziumának Évkönyve az 1941-42. iskolai évről, az iskola fennállásának 255. évében. Ebben a tanévben kerültem az iskola első osztályába. Viharos évek teltek el azóta, fél évszázad viharai. Akkor is, most is jubileumi tanévet éltünk meg: 1942-ben 800 esztendeje volt, hogy magyar földre először léptek ciszterci szerzetesek; 1991-ben pedig 900 éves születési évfordulóját ünnepeljük a Ciszterci Rend legnagyobb szentjének, egyháztanítónak, Clairvaux-i Szent Bernátnak.

Európa fényével

A Ciszterci Rendet Szent Róbert, bencés szerzetes alapította 1098-ban Burgundia Citeaux (Cistercium) nevű településén. Szent Bernát 1113-ban lépett a rendbe. Korai, 63 éves korában bekövetkezett halálakor már 353 apátság működött Európa szerte. Az ő tevékenységének köszönhető, hogy 1142-ben Magyarországon is, – nem messze tőlünk – Cikádoron (Bátaszék) letelepedtek az első, az ausztriai Heuligenkreutzból érkező ciszterciek. E század végén már 25 férfi és 4 női kolostora volt a rendnek hazánkban. Azóta az "ora et labora" (imádkozz és dolgozz) szellemben egyesíti a rend a szemlélődő emelkedést a tevékeny munkával, kezdetben a föld művelésével, majd később, a XVIII.sz. végétől az ifjúság nevelésével (az 1778-79-es tanév a ciszterciek középiskolai munkájának megindulása, elsőként Egerben).

A tanítórendi hivatás új feladatokkal bízta meg a ciszterciek. E változó feladatsor azonban ekkor is meghatározta a "Charta charitas" (a szeretet okmánya), azaz a rendi szabályzat, amely éppúgy érvényes maradt mindvégig, bármely körülmények között a rend története folyamán mint kezdetben, az alapításkor. A középkor kemény szelleméből fakadó, de a szereteten épülő, kiforrott humanista pedagógiát képviseltek a ciszterci gimnáziumok, melynek lényege Szent Bernát ajkán fogalmazódott meg: lucere et ardere (világítani és égni), azaz a ciszterci tanáreszmény a világító és emberi melegséget sugárzó pedagógus, aki tanít és nevel, alakít és vonz, megtartó tegnap és teremtő jövő a holnapban. Talán ez a legfőbb üzenete – az évfordulón emlékezve – annak a kiváló világformáló gondolkodó szentnek, aki a XI. sz. utolsó évtizedének küszöbén, Dijontól nem messze, Fontaines várában meglátta Európa fényét, hivatva arra, hogy azt sugározva továbbadja századok távlatában.

Pécsett az 1814-15-ös tanévben kezdtek el tanítani a ciszterci szerzetesek. Az új hivatáshoz ki kellett alakítani a rendi tanárképzést, amely kezdetben külföldön folyt (Wellechard, Heinrichau, Heiligenkreutz, Bécs), később azonban, a múlt század derekán Zircen, a rend központjában négyéves Hittudományi Intézet jön létre. Ennek ugyan elsődleges célja a papképzés volt, azonban a teológiai tárgyak mellett neveléstant, didaktikát, filozófiát is oktatnak. A század végén már a hittudományi főiskola egyes évfolyamait Budapestre helyezik, ahol párhuzamosan a növendékek egyetemre is járnak szaktanári képesítésük megszerzése végett. Végülis egy ciszterci szerzetesnek – a novociátust (újoncévet) is beszámítva – tíz évet kellett tanulnia ahhoz, hogy mint felszentelt pap és okleveles középiskolai tanár megkezdhesse munkáját az ország valamelyik rendi gimnáziumában (1948) államosításáig a pécsi Nagy Lajoson kívül az egri Szent Bernát, a székesfehérvári Szent István, a bajai III. Béla vagy a budai Szent Imre rendi gimnáziumokban). Egyébként a tanítórendi hivatást Róma is elismerte, legutóbb 1941-ben, amikor a Zirci Kongregáció szabályzatát jóváhagyta és abban a magyar ciszterciek különleges céljaként a középiskolai nevelést és oktatást jelölték meg.

Pécsi ciszter diákok 1931-ben, Módly Sebő osztályfőnökkel a Mecseken.

Napsugárszínű

Az elhintett mag jó termést hozott. A ciszterci oktató-nevelő munka nyomán hazánk és városunk dicsőségére leendő kiváló közéleti férfiak sora hagyta el az Alma Mater padjait: Babits Mihály, Kóczián Sándor, Surányi Miklós, Várady Antal, Garay János, hogy csak az irodalom nagyjait említsük. De városunk határain túl tekintve, ciszterci diák volt Reguly Antal, Fináczy Ernő, Klebelsberg Kunó, Semmelweiss Ignác, August Senoa, Vajda János, Vörösmarty Mihály, Ybl Miklós és még sorolhatnánk. Az ugyancsak egykori tanítvány, Szekfű Gyula írja gimnáziumáról: "a szellemi nevelésnek ma elérhető maximumát teljesíti".

Honnan e magas szint, e nagy teljesítmény? Az alapból fakad, amire épít a ma és a holnap ciszterci lelkisége, amely ugyanaz maradt mindig, ami régen, eredetileg is volt: a szeretet. Egy ciszterci öregdiák írja: "Mi, ciszterci diákok tudjuk, milyen alapos, kötelességtudásra szoktató, de szeretettől átitatott nevelés folyik a ciszterci gimnáziumokban. A ciszterci nevelők lelke olyan, mint a ciszterci viselet. A fekete skapuláris derűs, napsugárszínű reverendát takar. A munkát követelő komolyság és külső szigorúság mögött derűs, meleg szív dobog. Nem is felejtjük el soha azt a komoly a szeretetet, amelyet a rend együttesétől és külön-külön minden tagjától kaptunk."

Ma, az újjáéledt Ciszterci Diákszövetség Pécsi Osztályának tagjai újra és újra átérezzük e sorok tartalmát. Most különösen, amikor idén emlékezünk a 20 évvel ezelőtt elhúnyt legutolsó ciszterci igazgatónkra, a jóságos és mindannyiunk által szeretett Kühn Szaniszlóra. Tovább lapozom az évkönyvet... A mintegy félezernyi diákot 18 szaktanár tanította, köztük 3 ún. "világi", tehát nem szerzetes tanár, továbbá mint külső erők a görögkeleti, református, evangélikus és zsidó hitoktatók. Felsorolt tanáraink közül ma csak egy él, dr. Horváth Adolf Olivér világhírű botanikus, a többiek Zircen, Pannonhalmán, Pécsett Székesfehérvárott vagy más temetőkben alusszák örök álmunkat az 1950-es szétszóratás után.

A névsor elején olvassuk Kühn Szaniszló nevét, majd mellette: ciszterci rendi áldozópap, földrajz-történelem szakos okleveles tanár, majd szolgálati évei, történelmet és hittant tanít, igazgató. Látszólag egyszerű adatsor ez is, meg amit még tudunk Szaniszló atyáról: a pécsi rendház főnöke, tankerületi felügyelő, a Pécsi Pedagógiai Kör elnöke, az Iskolánkívüli Népművelési Bizottság tagja, a Magyar Cserkészszövetség kerületi társelnöke, stb., stb. Mindmegannyi mai értelemben vett társadalmi munka a rendház meghitt falain kívül, a szentbernáti "világítani" értelmében. S mindez rendkívül meleg, a diákokkal atyai-jóbaráti szeretettel közelítő empátiás segítéssel társult a diákélet egyszerű és legbonyolultabb kérdéseinek megoldásában egyaránt; úgy, hogy minden egyes tanítványát külön-külön, egyénre szabott hallatlanul nagy felelősségérzettel igazítja el életútján.

Újrazöldell

Egy emberöltő telt el a Szent Bernát szellemében imádkozó és dolgozó Kühn Szaniszló és rendtársi pécsi tevékenysége óta. Városunk akkori polgármestere prófétaként mondta: "A város közönsége és polgársága mindig értékeléssel, nagyrabecsüléssel és szeretettel állt a Rendnek nemzetépítő munkájában rendelkezésére és segítségére. Az elkövetkezendő nehéz időkben súlyos feladatok és megpróbáltatások idején a feltétel nélküli bizalom, a kölcsönös támogatás és őszinte ragaszkodás enyhíteni fogja a szenvedéseket és megerősíti mindannyiunkat..."

Ma fordított a helyzet a gimnáziumban: a világi tanárok között egy ciszterci szerzetes hittanár oktat és nevel. Ötven évvel ezelőtt 210 volt a magyar rendtagok száma, 1950-ben 246 szerzetesnek kellett elhagynia a magyarországi ciszteri rendházakat. Aztán a megcsonkított fa újra kisarjadt: 1956-ban magyar ciszterciek vettek részt a dallasi (Texas) egyetem létrehozásában, vállalták több tanszék betöltését. Irvigben 1964-ben apátságot és iskolát alakítottak. Ennek a külföldi magyar ciszterci apátságnak 1984-ben 23 tagja volt már. S újra megindult az élet itthon is: 1989-ben 4, idén 3 novícius kezdte meg tanulmányait a rendben. A már-már elöregedő magyar ág zöldellni kezd, mint 900 évvel előbb, Szent Bernát idején, az ő útmutatását követve:

"Lángolj és világíts! Csak lángolni kevés, csak világítani hívságos semmiség. Lángolni és világítani: ez maga a tökéletesség!" ■

Dr. Várnagy Elemér

Erzsébet királyné

Az Osztrák Kultúra Múzeuma kiállítást tervez 1991-ben "Erzsébet Magyarország királynője" címmel. "Sisi" – ahogy Ausztria szerte becézik a volt uralkodót –, Mária Terézia mellett, a második nemzetközileg is /el/ismert osztrák nő. Erzsébet uralkodása alatt a magyar érdekek képviselője volt, s ezért Magyarországon is méltán népszerű mind a mai napig. A császár-királynő személye mellett a közös történelmi múlt 1848-1919-ig tartó szakasza képezi a kiállítás tematikájának további szeletét, míg a középpontban az 1867-es kiegyezés ténye, tárgya és konzekvenciái című anyag áll. Ezenközben a Burgenlandi Tájmúzeum támogatókat toboroz ahhoz, hogy a múzeum számára megszerezhesse Liszt Ferencnek, e tájegység nagy fiának, 1884-ben Bécs városában öntött, bronz mellszobrát. A szobor, amelynek alkotója Viktor Otto Tilger, eddig a Bécsi Dorotheum tulajdonában volt. A lelkes burgenlandi patriótáknak mindez potom 50 ezer schillingjébe kerül. Fontos információ még az esetleg arra látogatóknak, hogy a múzeum Raiding városkában található, nem is túl messze a magyar határtól. A közelmúltban Eisenstadt /Ausztria/ adott otthont annak a különös kiállításnak, amit a Burgenlandi Tájmúzeum szervezett és az "Etnográfia határok nélkül" címet viselte. A nyugat-magyarországi és osztrák hagyományokat gyűjtötte egybe Johann Reinhard Bünker, az 1894-es esztendőtől 1914-ig.
A kiállítás, amely korábban Sopronban is látható volt, – Bünker néprajzi gyűjtőmunkáján túl – a közös múlt elemeiből építkezik. Eisenstadt után a kiállítás anyaga – kiegészülve a további népművészeti darabokkal –, a fővárosban, Bécsben lesz megtekinthető.

/bayer/

A Mecseki Szénbányák anyagellátó üzeme

értékesítésre ajánlja fel

az alábbi eszközeit:

1 db DFG 6302 tip.
■ 6 tonnás targoncát
■ 61 db T100 tip. dózert
1 db 50m fesztávolságú 10,5 m emelőmagasságú
■ 7,5 t teherbírású híddarut

Az értékesítésre 1990 nov. 26-án 13 órakor kerül sor Komlón, a Pécsi út 1 sz. alatt, a gépkocsi üzemrészlegnél.

MALA SEDMICA

UREĐUJE: STEVAN POPOVIĆ

Promjene?

Spremajući se za I zemaljsku skupštinu Hrvata u Mađarskoj razmišljao sam o mnogim našim stvarima od kojih sam neke kanio iznijeti na tom "povijesnom skupu". Rasprava je međutim tekla u drugom pravcu pa sam tako odustao od svoje nakane jer nisam želio u tom trenutku još više opteretiti našu ionako poprilično izlupanu korabljicu koja je konačno krenula iz luke.

Čini mi se da su se svi sudionici skupštine složili u jednome: ovako se više ne može. Na žalost od te konstatacije nismo se daleko odmakli. Gledajući unazad cilj ovog zasjedanja može se sažeti u jednu rečenicu: Priznati Savez Hrvata kao legitimnog predstavnika hrvatske manjine u Mađarskoj, deklarirati jedinstvo te izabrati zemaljskog predsjednika i zemaljskog tajnika. To smo napravili pa gledajući s tog aspekta skup je bio uspješan.

Odlučili smo da ćemo imati šest centara. Mislim da to nije neka velika novost. Ako se dobro sjećam i DSJS je formirao svoje Oblasne organizacije (drugo je pitanje kako su i da li su one uopće funkcionirale) pa u stanovitom smislu sami sebe ponavljamo. Nema u tome ničeg čudnog. Manje-više isti ljudi koji su još nedavno činili DSJS sada čine Savez Hrvata pa je teško zamisliti da će preko noći stvoriti nešto novo i revolucionarno. Pitate: A mladi? Nema ih, ili ih ima malo, a još manje zainteresiranih. Možda je pravo pitanje slijedeće: Tko je odgovoran što ih nema?

Ne želim nikoga okrivljavati već konstruktivno razmišljati. Sva naša htijenja. stremljenja i planovi, ma koliko oni različiti bili, prelamaju se u jednoj točci. Ta zajednička točka je pitanje financijskih sredstava. Uvjeti tržišnog poslovanja postali su naša stvarnost što moramo i mi uzeti u obzir. Nemojmo se oslanjati isključivo na milostinju mađarske vlade! U skladu s našim mogućnostima pokušajmo se i mi snaći u novoj situaciji. Nisam ni ekonomist, ni poduzetnik stoga ne mogu ponuditi neki recept. Ali, recimo, zašto ne bi mogle Narodne novine objavljivati reklame? Još prije početka ljeta u pećuškim buticima mogle su se nabaviti novine koje su objavljivale isključivo reklame na hrvatskom jeziku. Ako su privatnici, poduzetnici i razna poduzeća našli svoj račun u tome, onda ne vidim razloga da Narodne novine ne ustupe pokoji stupac reklamama koje jedino donose novac izdavaštvu. Naravno, trebalo bi potražiti potencijalne partnere, osigurati povoljne uvjete i brinuti se o raspačavanju lista kako bi stigao i u ruke jugoslavenskih šoping-turista.

Raspodjelu budžeta također bi trebalo reorganizirati. Pošto se u cijeloj Mađarskoj usvaja novi tzv. fondovski sustav financiranja ne bi bilo loše da se i mi u to uključimo. Kako to zamišljam? Budžet treba podijeliti na dva dijela. Iz jednog (manjeg) dijela financirale bi se tehničke stvari (plaće stalno zaposlenih u Savezu Hrvata, putni troškovi, troškovi tajništva itd.) a drugi (veći) dio trebali bismo podijeliti u razne fondove (npr.: fond za razvoj školstva, fond za etnografska istraživanja, fond za književnost itd.). Svake godine Savez bi raspisao natječaj za svaki od tih fondova. Prispjele radove ocjenjivalo bi stručno tijelo sastavljeno od stručnjaka za dotično područje. Na taj način bili bi financirani najbolji radovi i programi. Ostvarivanje tih radova i programa trebalo bi kontrolirati jer inače sve to nema puno smisla.

Uvjeren sam da moramo mijenjati i način izbora zemaljskog (pa i regionalnih) predsjednika. Trebamo prekinuti sa starom praksom prema kojoj glasujemo na određene ljude, na ime i prezime, a ne na programe i planove koje budući predsjednici namjeravaju ostvariti. Ne trebaju nam zvučna imena, već ljudi s jasnim koncepcijama. Ubuduće svaki bi predsjednički kandidat trebao razraditi svoj program i predočiti ga javnosti putem novina. Tako ćemo moći zaista birati, a ne igrati se izbora.

I na kraju još jedna napomena. Velika većina sudionika na I zemaljskoj skupštini Saveza Hrvata zaposleni su u našim školama, dječjim vrtićima, gimnazijama, domovima kulture ili su na bilo koji način vezani za prosvjetu. Stoga mirno mogu zaključiti da bi bio veliki dio našeg posla dobro obavljen kad bi svi savjesno radili na svom radnom mjestu i kad bi uvijek imali na umu tko smo i šta smo.

Stjepan Blažetin mlađi

István Lőrincz grafika

Zornica

Uz materijalnu pomoć i inicijativu omladinske organizacije "Mladost" još prije božićnih blagdana objelodanit će se novine na hrvatskom jeziku za vjernike. Da li će se "Zornica" (naziv novina) redovito pojavljivati još je pitanje - u prvom redu materijalno. List uređuje uredivački odbor.

Mir svima!

KAZALIŠTE/POZORIŠTE

U rezoluciji I zemaljske skupštine Saveza Hrvata formulisana je namera da se osnuje hrvatsko kazalište u Pečuhu. Pošto nam je dostupna koncepcija formulisana još u januaru ove godina vredi izdvojiti barem generalne misli.

Prema toj koncepciji postavljale bi se dvojezične predstave oslanjajući se na postojeće institucije kao što su Pečujsko letnje pozorište, Studentski amaterski ansambl itd. Godišnje bi se priređivala jedna velika, atraktivna priredba, tempirana za letnju turističku sezonu. S druge strane obraćala bi se posebna pažnja na tzv. komorne predstave koje bi se postavljale na scenu sa funkcijom da se one mogu izvoditi u bilo kojem selu, na bilo kojoj pozornici. U osnovnoj koncepciji se ističe da buduće kazalište/pozorište želi služiti svim etničkim skupinama.

Polazeći od činjenice da profesionalnih glumaca koji dobro govore hrvatskosrpski/srpskohrvatski u našoj zemlji ima samo u malom broju u rad teatra se nameravaju uključiti učenici, studenti, prosvetni radnici i svi oni koji osećaju želju i volju da se pojave na čuvenim daskama. Za osnovce, gimnazijalce i studente bi ova aktivnost ujedno obezbedila svvojevrstan vid jezičkog usavršavanja.

U osnovnoj koncepciji, pa i u nedavno upućenom dopisu ključnim državnim institucijama spominje se južnoslovenski teatar, bez bilo kakve nacionalne isključivosti.

FÜR UNGARN DEUTSCHE

RESSORTLEITER: BÉLA SZENDE

Umwelttechnik in der Autoindustrie

Zeit der "Wegwerf-Gesellschaft" ist vorbei

Auch die Automobilindustrie hat jetzt in Deutschland damit begonnen, in immer stärkerem Maße alte Kraftfahrzeuge systematisch zu demontieren und die einzelnen Teile gezielt wiederzuverwenden oder wiederaufzubereiten. Ebenso wie Volkswagen haben die Bayrischen Motorenwerke die erste Pilotanlage für die vollständige und großangelegte Zerlegung von Altfahrzeugen in Betrieb genommen, in der wesentlich mehr Wiederaufarbeitungsmaterial als bisher gewonnen und weiterverwendet werden soll.

Ziel des großangelegten Unternehmens ist es, schon bei der Automobilkonstruktion die spätere Demontage eines Autos, die Umweltverträglichkeit und die Wiederaufarbeitung der Werkstoffe bewußt einzuplanen. Beim denken für "morgen" soll der Entwicklungsingenieur bereits an "übermorgen" denken und sich bewußtmachen, daß eine Fahrzeuggeneration eine durchschnittliche Lebensdauer von bis zu dreißig Jahren hat.

Eine der Grundvoraussetzungen für Recycling ist das Trennen und Sortieren unterschiedlicher Materialien. Nur so können die einzelnen Bestandteile des Automobils sinnvoll und kostengerecht wiederverwendet werden.

(Text und Bild: IN-Press München)

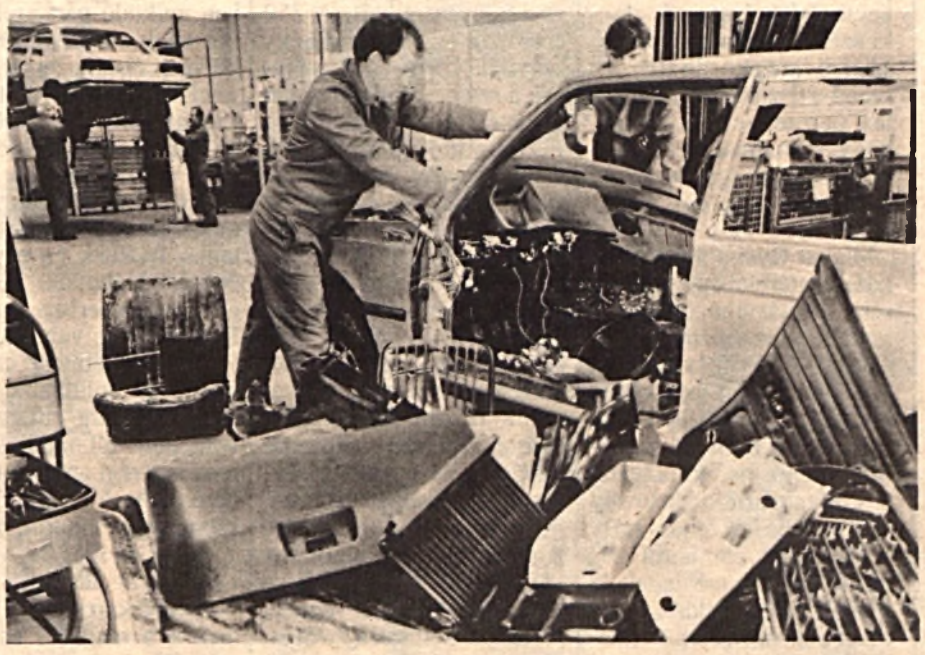

Karawanken Brücke oder Mauer?

3.Teil

In unseren vorigen Nummern haben wir über die historischen Gründe der Auseinandersetzungen zwischen Deutschsprachigen und Slowenen in Kärnten, sowie über die diesjährigen Feierlichkeiten zur 70. Wiederkehr des Tages der Kärntner Volksabstimmung berichtet. Aber nicht nur mit der Bewältigung der gemeinsamen Vergangenheit haben die Volksgruppen des südlichsten Bundeslandes Österreichs ernsthafte Schwierigkeiten, sondern auch mit dem Kärntner Minderheitenschulsystem, in dem sich die slowenische Minderheit, bzw. ihr linksgerichteter Zentralverband der Slowenen von der deutschsprachigen Mehrheit unterdrückt fühlt. Der Kärntner Heimatdienst, der die Interessen der deutschsprachigen Mehrheit vertritt, behauptet genau das Gegenteil: keine Minderheit in Europa hätte so viele Rechte und so viele Möglichkeiten, wie die Slowenen in Kärnten. Vielerorts würden sogar deutschsprachige Kinder gezwungen, in gemischtsprachigen Klassen slowenisch zu lernen, auch gegen ihren eigenen Willen. Jemand, der im Landesschulrat tätig ist, meint: „Daß die slowenischen Kinder auf irgendwelche Weise unterdrückt würden, stimmt gar nicht. Sie haben sogar bessere Aussichten, z.B. einen Platz im Internat zu bekommen als die Deutschsprachigen, damit nicht gesagt werden kann, der Slowene bekommt den Platz nicht, während sein deutscher Schulkamerad reinkommen kann."

Wie die Situation wirklich aussieht, haben wir den Meistzuständigen, Landesschulreferenten Landeshauptmann *Dr.Jörg Haider* gefragt.

– Herr Landeshauptmann, bekommen die slowenischen Kinder überall den zweisprachigen Unterricht, wenn sie angemeldet werden?

– Wir unterscheiden zwischen dem Südkärntner Bereich, wo auch nach unseren neuen Regelungen unveränderte Verhältnisse bleiben, das heißt wo Kinder nach entsprechender Anmeldung zweisprachigen Unterricht erhalten, und anderen Gebieten Kärntens. Wenn außerhalb dieses Südkärntner Geltungsbereiches sieben Anmeldungen vorliegen, wird auch dort eine Klasse gebildet, in dem dann zweisprachig unterrichtet wird.

– Und wer entscheidet letzten Endes, ob ein Kind slowenisch lernen kann, oder nicht?

– Wir haben das absolute Elternrecht eingeführt, allein sie haben also darüber zu entscheiden, ob ihr Kind zweisparchigen Unterricht erhält oder nicht. Wir differenzieren also nicht zwischen Volksangehörigen oder denjenigen, die Slowenisch als Muttersprache haben und denjenigen, die es nur als zweite Sprache erlernen wollen. Es ist der Vorteil der unlängst beschlossenen Reform, daß es weder Sieger noch Verlierer gibt. Die einzigen wirklichen Gewinner sind die Eltern und die Kinder, sowohl auf seiten der slowenischen Volksgruppe als auch auf seiten der Deutschkärntner Bevölkerung. Wir haben gemeinsam eine Regelung gefunden, die es ermöglicht, dem muttersprachlichen Gesichtspunkt Rechnung zu tragen, und damit nicht dem Lehrer, nicht dem Direktor, nicht der Schulverwaltung und schon gar nicht irgendeiner politischen Gruppierung die Entscheidung in die Hand zu geben, in welcher Sprache das Kind den jeweiligen Elementarunterricht erhalten soll, sondern das Elternrecht als zentrale Forderung in den Mittelpunkt stellt.

– Heißt das also, daß auch diejenigen Kinder als Slowene akzeptiert werden, die slowenisch überhaupt nicht können, von ihren Eltern aber angemeldet werden, um die Versäumnisse der Eltern in der Schule nachholen zu lassen?

– Nach dem Gesetz ist es wohl so zu verstehen.

*

Innerhalb des Geltungsbereiches der Sprachsonderregelung werden die deutschsparchigen und die slowenischen Kinder nicht getrennt unterrichtet, sondern es wurde der Begriff des Zweitlehrers eingeführt, d.h.während der Hauptlehrer sich mit den Slowenen beschäftigt, muß der Zweitlehrer in dem selben (!) Klassenraum die deutschsprachigen Kinder mit stillen Aufgaben beschäftigen. An dieser unmöglichen Situation konnte bisher nicht geändert werden, weil eine eventuelle Trennung für die Minderheit nicht akzeptabel wäre. Und wie ist es außerhalb des Geltungsbereiches? Dort müssen lediglich diejenigen mit der sloweinischen Sprache konfrontiert werden, die dafür auch angemeldet sind. Um diesen für alle befriedigenden Zustand zu erreichen, muB man aber noch viele Gegensätze überwinden.

(Warum sich die Kärntner Slowenen in anderen Bereichen des Lebens benachteiligt fühlen, erfahren Sie in der letzten Folge unserer Serie, wo wir einige Auszüge eines ORF-Dialogs zwischen Sloweniens Ministerpräsident Peterle und Kärntens Landeshautmann Haider veröffentlichen werden.) ■

Imre Kończöl

„Adjanak még egy éjszakát!"

Moszkva nem hisz Gysinek

Gregor Gysi, a kelet-németből összننémetté vált kommunista utódpárt, a PDS fiatal és energikus elnöke az elmúlt hetekben mindig nyomatékosan és magabiztosan hangoztatta: „A mi pártunk tetőtől talpig megújult, semmi közünk az egykori Német Szocialista Egységpárt bűneihez." A múlt pénteken szinte rá sem ismertek az újságírók. Sápadt arccal, vörös szemekkel foglalt helyet a pártelnöki széken, s amikor egy újságíró megkérdezte, lemond-e tisztségéről, egy teljes percre volt szüksége, hogy szánalmat keltő szomorúsággal így feleljen: „Adjanak még egy éjszakát!"

Mialatt Gysi a a pártszékház nagytermében az újságírók rohamát állta, odakinn a rendőrség letartóztatta a párt egyik elnökhelyettesét, Wolfgang Pohlt és a kincstárnokot, Wolfgang Langnitschkét. Pohl és Langnitschke az első kihallgatások folyamán minden további nélkül be is vallotta, hogy a PDS bankszámláiról 107 millió márkát mentettek ki illegálisan külföldre, hogy ezzel biztosítsák a párt túlléséhez szükséges pénzügyi alapot. Gysi eleinte egykori NSZEP-adósságokat emlegetett az SZKP-val szemben, s hogy rábírja a szovjet testvérpártot a PDS fedezésére, már aznap este Moszkvába repült, de csalódnia kellett: az SZKP semmiféle régi adósságokról nem tud, s ami még fontosabb, nem is akar tudni.

A történtek világosan bizonyítják, milyen mértékben tudott megújulni az egykori NSZEP az elmúlt egy év folyamán. A hatalom fokozatos elvesztésének kíméletlen tisztítótüze is kevés volt, hogy megszabaduljanak azoktól a funkcionáriusoktól, akik képtelenek elfogadni a demokrácia játékszabályait. Szinte teljesen bizonyos, hogy nem Pohl és Lagnitschke az egyetlen ebben a pártban, akik nem tudnak szabadulni régi cselekvési kényszereiktől. A 350 ezer PDS-tag közül még egy százalékot sem tesz ki azoknak a száma, akik a fordulat után léptek be a pártba. A PDS ugyanis óvatosabb volt a tagtoborzás tekintetében, mint a magyar testvérpárt MSZP, nekik ugyanis eszükbe sem jutott a nulláról kezdeni. A Demokratikus Szocializmus Pártja „egy az egyben" átvette a régi NSZEP-tagságot. S természetesen a hatalmas pártvagyont is, amellyel még a nyáron is Európa leggazdagabb pártjának számítottak. „A célom csupán az volt, hogy segítsek nehéz helyzetben lévő pártomon. A pártom veszélyben volt, a vagyonelkobzás fenyegette. A párt pénzét csak a jövőbeli illegalitás idejére mentettük át."

Igen szépen hangzó indoklás. Csak egy bökkenője van a dolognak: a PDS-t nem fenyegette és nem is fenyegeti semmiféle betiltás, a német államnak ehhez a jogi eszközei sincsenek meg, hacsak a PDS nem kezd államellenes felforgató tevékenységbe. Az ítéletet egyedül a választópolgárok mondják majd ki december 2-án, amikor is megválasztják az egyesült Németország első Bundestagját. A pénz legkülönfélébb pénzügyi tranzakciókkal történő átmentése a Szovjetunióba egyértelműen egyéni vagy csoportérdekeket szolgált, s egyedüli célja az volt, hogy a pénzt eltüntesse jogos tulajdonosa, a keletnémet nép elől. Gysi „természetesen" nem tud semmiről, de mint minden demokratikus országban működő párt esetében, így náluk is a párt elnökének kellene viselni az erkölcsi felelősséget a történtekért. Erre azonban nem kerül sor. A múlt heti pártelnökségi ülés egyértelműen meggyőzte a pártelnököt, hogy maradnia kell: az elnökség tagjai felálltak és egy emberként kiáltották: „Gregor ne hagyj cserben minket! Szükségünk van rád". A PDS Gysire építette minden reményét, politikailag mindenki számára elfogadható volt, nem túl radikális, de nem is a régi apparátus embere. S ha ő távozni kényszerül, vagy kiderül, hogy ő is tudott az illegális vagyonátmentési akcióról, nemcsak az ő karrierje ér véget, hanem a magát a baloldal egyedüli letéteményesének tekintő párté is. S a NSZEP egykori, a kommunisták és szociáldemokraták kézfogását jelképező szimbóluma most új jelentést kapott. Az egyik kéz mossa a másikat.

(A hét végén kaptuk a hírt: a PDS engedett a rá nehezedő nyomásnak és lemondott vagyonának 80 százalékáról.) ■

L. Kónczöl Imre

Az Angliába menekült szovjet titkosügynök megszólalt

Miért tette el láb alól Wallenberget a KGB?

Oleg Gordijevszkij állítása, miszerint a svéd diplomatát legkésőbb 1947-ben a szovjet titkosrendőrség tisztjei lőtték agyon Moszkvában, elsőként a londoni sajtóban látott napvilágot. Jóllehet a szovjet kémtiszt megnyilatkozása hitelesítés nélkül is fontos adalékul szolgál a Wallenberg-rejtély kutatóinak, a teljes igazság mégis csak akkor derülhet majd ki, ha ebben maga a félelmetes KGB is rendelkezésre bocsátja egykori feljegyzéseit.

Mint köztudott, Wallenberg 1944-45-ben teljesített fővárosunkban diplomáciai szolgálatot. Az akkor 33 éves politikus híres és köztiszteletben álló családból származott, hiszen nagybátyja az a Knut Wallenberg volt, aki az 1914-17-ig terjedő időszakban külügyminiszterként sokat tett az azidőtájt kibontakozó svéd semlegesség érdekében. A hasonlóan józanul és humánusan gondolkodó Raoul Wallenberg budapesti tevékenységével csak tovább öregbítette a család hírnevét, hiszen elrablásáig mintegy 70.000 zsidót sikerült elmenekítenie a fasizmus karmaiból. A szovjetek azonban gyanút fogtak, s mivel Wallenberg a mentési akció során valóban kapcsolatban állt bizonyos német és magyar diplomáciai körökkel, arra a következtetésre jutottak, hogy személyében egy német kémmel állnak szemben. Azonnal cselekedtek, akciójukról tényszerűen eddig is tudtunk: Wallenbergnek a háború zűrzavarában Budapesten veszett nyoma, ahonnan útja a kémtiszt szerint is Moszkvába vezetett.

Az ezután történtekről viszont csak igen kevesen tudtak, közöttük azonban Oleg Gordijevszkij, aki még „aktív KGB-s" korában maga is dolgozott a Wallenberg-aktán. Minderről, s a cég más szennyes ügyeiről Londonban most megjelent könyvében tesz vallomást a dezertőr ügynök, aki 1985-ben, mindezidáig a legmagasabb rangú szovjet tisztként menekült Nyugat-Európába. A könyv szerint Wallenberget a szovjetek arra akarták rávenni, hogy dolgozzon a KGB-nek. Wallenberg azonban erről hallani sem akart. Az ellenkezés ára két év börtön lett a hírhedt Ljubjankán, majd újra kérdőre vonták a reményeik szerint megpuhított „kémet". Az eredmény azonban ezúttal is elmaradt, amikor is elfogyott a KGB tisztjeinek türelme, s az engedetlen svédet nemes egyszerűséggel agyonlőtték.

Az igazság természetesen nem derülhetett ki, megkezdődött viszont az a ködösítési folyamat, amelynek fő célja természetszerűen Wallenberg befeketítése volt. Szovjet részről hamar elkészült a vád: Wallenberg 1944-ben Himmler és Berija összekötőjeként tevékenykedett. De a hadjárat ezzel még korántsem fejeződött be. 1950 és 1980 között többször is állítólagos bizonyítékokkal próbálták nyugtalanítani Wallenberg családját, miszerint valamelyik szovjet munkatáborban létezik egy fogoly, aki kísértetiesen hasonlít a svéd diplomatára... Mígnem tavaly, a családi és a diplomáciai nyomásnak engedve, a KGB volt oly kegyes és kiállította a Wallenberg haláláról szóló jelentést. Ezek szerint Raoul Wallenberg valóban a Ljubjanka utcai börtönben halt meg, ám halálát a jelentés szerint szívroham okozta. (Gordijevszkij vallomásából azonban tudjuk, milyen különösek a Ljubjanka utcai „szívrohamok".)

Oleg Gordijevszkij egyébként 11 évi kettősügynöki (angol-orosz) működés után maradt 1985-ben végleg Angliában, ahol azóta is illegalitásban él, a Secret Service védelmében. Moszkvában maradt családját a KGB tartja megfigyelés alatt, miközben feleségét erőszakkal kényszerítették a férjétől való hivatalos válásra. Megoldást csak egy esetleges kitelepülés jelentene, ám erre a hatóságok nem adnak engedélyt...

Miha Tamás

Tisztelt leendő Vásárlónk!

Keresse az EGA márkajelzést!
Gyermekcipők minden szezonra!

A Carbon a német EGA cipőgyár nyugati színvonalú termékeit gyártja és ajánlja Önnek. Ezek a legkorszerűbb alapanyagokból készült tartós, rugalmas könnyű cipők. Gyermekeik egészségét óvja, ha különleges kiképzésű EGA-cipőt vásárol!

CARBON KÖNNYŰIPARI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Komló, Kossuth L. U. 21.

Kisebbségi autonómiát akar a vajdasági magyarság

A nacionalizmus légkörében

Takáts József interjúja Ágoston Andrással

A magyar nemzetiségek politikai szerveződései országonként eltérő utakat járnak. Szlovákiában három magyar politikai párt igyekszik képviselni az ott élő magyarok érdekeit, e pártok más-más értékek, ideológiák jegyében jöttek létre. Romániában nem forgácsolódnak szét a politikai energiák, egyetlen nagy szervezete van a magyarságnak, az RMDSZ. A vajdasági magyarok is ez utóbbi utat választották. Ágoston András, a Vajdasági Magyarok Demokratikus Közösségének elnöke Újvidéken adott interjút A HELYZETnek.

• Politikai elemzők gyakran emlegetik, hogy Kelet-Európa a szocializmus utáni időkben kettéválik egy délkeleti tengely mentén. Lengyelországban, Csehszlovákiában és Magyarországon másképp történtek a változások, mint ahogy Romániában és Bulgáriában: ott az állampártok megmaradtak erős pozícióikban a demokratikus választások után is. Ön hogyan látja, Jugoszlávia melyik régióba fog tartozni a kettő közül, vagy esetleg maga Jugoszlávia is kettéválik e tengely mentén?

– Szlovéniában is, Horvátországban is lezáródtak a többpárti választások, az ellenzék győzött, a politikai rendszerváltás megtörtént. Valószínű, hogy a rendszerváltás megtörténik majd Makedóniában is, hiszen a makedón nemzeti pártok fontosnak tartják, hogy ne kommunista vezetés alatt kelljen megvívni a harcukat a Görögországban és Bulgáriában élő makedón kisebbségért. Szerbiát illetően nagyon sokáig általános volt a vélemény, hogy az állampártból alakult Szocialista Párt győzni fog a választásokon. Ahogy közeleg a választások időpontja, ez egyre bizonytalanabb, hiszen a Vuk Draškovič vezette Szerb Megújhodási Mozgalom nagyon előretört az utóbbi hetekben. Vuk közeledik a jobbközép álláspontho, amely már sokkal több választópolgárnak elfogadható, hiszen a szocialisták nacionalizmusa szinte kezdettől fogva gyanús volt sok szerb polgár számára. Nem vonták kétségbe ugyan, hogy ők is meg akarják tartani Koszovót Szerbia számára, a módszereket tartották rossznak, amelyekkel ezt teszi. Szerbiában is egyre többen szeretnék látni, hogy megtörténik a rendszerváltás gazdasági téren is, hiszen a szocialista gazdasági berendezkedés nemcsak végóráit járja, de gyakorlatilag a csőd szélére sodorta az egész köztársaságot. Ha a Szerb Szocialista Párt nem nyeri meg a választásokat, annak az lesz az oka, hogy egyszerűen nem hiszik a választópolgárok, hogy a volt kommunisták a gazdasági váltást végrehajtják.

• Úgy tudom, hogy Ante Marković nagyon népszerű politikus lett azzal, hogy keményen megpróbálta végigvinni a gazdasági programot, amit meghirdetett. Mennyire népszerű Szerbiában az ő pártja, a Jugoszláv Reformerők Szövetsége?

– Ante Markovićnak a programja mindenképpen az egyetlen olyan program, amelyet külföldön is elismernek és támogatnak. Olyan előny ez, ami behozhatatlan más pártok számára. Nem nyilatkozik azonban a nemzeti kérdés legfontosabb problémáiról, és ez ellenállást vált ki minden jugoszláv nemzet soraiban. Ráadásul Marković emberei gyakran levitézlett politikusok, akik most így akarnak maguknak új lehetőséget teremteni. De ami a leglényegesebb, hogy Marković nem mond véleményt sem a szerb-horvát viszonyról, sem a szerb-albán viszonyról. Szőnyeg alá söpri ezeket a politikai problémákat és gazdasági programjával kíván hatni a választókra. Ez elég nehéz lesz.

• Van-e polgári liberálisnak mondható párt Szerbiában, van-e egyáltalán egy ilyen típusú politikai gyakorlatnak az esélye e köztársaságban?

– Nyugati mércével mérve sajnos egy-két kisebb, marginális párton kívül a szerbiai nagyobb pártok mind a jobbközéptől a szélsőjobbig helyezkednek el. Középpártot nem is lehet említeni, hacsak a Demokrata Pártot nem, ahol a nacionalista szárny levált a pártról; ők európai szempontból is elfogadható jobbközép szervezet.

• Mekkora befolyása van az újra megjelent szerb csetnik mozgalomnak?

– Kicsit a szerb választók tömegei is félnek tőlük, túl élénken idézi a háború alatti szörnyűségeket a csetnik párt, túl agresszívak. Azt hiszem, Vuk Draškovič nemzeti pártja mellett kevés esélyük van, megmaradnak szélsőjobboldali, marginális pártnak továbbra is.

• Keres-e a VMDK koalíciós kapcsolatot valamelyik nagy szerb párttal?

– A szocialistákkal nem lépünk koalícióra, az a véleményünk, hogy a vajdasági magyarság többsége a szocializmustól nem kapott semmit, elveszteni viszont sokat elvesztett ebben az időszakban. Az SZSZP-vel kötött koalíció megingatná az itteni magyarság belénk vetett bizalmát. Marad tehát két párt: a Demokrata és a Reformerők Szövetsége. A Marković-párt gazdasági programját a VMDK teljes egészében elfogadja, konkrét politikai kérdésekben azonban nagy ellentétek vannak közöttünk. Választási koalícióra egyik párttal sem léptünk, hiszen van kilenc olyan észak-bácskai választási körzet, ahol magyar többség van, itt talán sikerül a VMDK-nak mandátumokat szereznie.

• Mi az önök szervezetének az álláspontja a konföderáció-föderáció jelenlegi heves vitájában?

– Igyekszünk felmérni, milyen a tényleges súlyunk a poltikai életben, s nem avatkozunk bele olyan kérdésekbe, ami nem a mi dolgunk. Nem a vajdasági magyarok fogják eldönteni, hogy konföderáció vagy föderáció lesz-e Jugoszlávia. Nekünk végülis mindegy, hogy melyik megoldást választják, csak az ne történjen meg, hogy az ország szétesik. Mert ha szétesik, akkor a jugoszláviai magyarság kilencven százaléka kerül olyan politikai viszonyok közé, amelyek nem teszik lehetővé az Európához való közeledést, s voltaképpen a Balkánon maradnak.

• Úgy véli, ha Jugoszlávia szétesik, akkor a szerb politikai fejlődés azon a vonalon megy tovább, vagy annak egy nacionalista változatán, ami 88-ig érvényes volt az országban?

– Ezt nehéz megmondani. Én nem is hiszem, hogy szétesik az ország. A tagköztársaságok érdekei közelebb vannak egymáshoz, mint a szócsaták mutatják, s a különböző külpolitikai tényezők is az ország egybemaradása mellett állnak.

• A VMDK felvetette, ha jól tudom, a Szerb Tudományos Akadémiához írt nyílt levélben, hogy az 1944 őszi vajdasági magyarellenes atrocitások ügyét vizsgálja meg egy tudományos bizottság. E tényekről a magyarországi közvélemény keveset tud, kérem, beszéljen erről néhány szóban.

– A vajdasági magyarok tudatát évtizedek óta megülik azok a szörnyűségek, amelyek a háború végét követő napokban rájuk szakadtak. Tömeggyilkosságok történtek egész sor magyar településen, városban, melyeket a katonai belügyi szolgálat és a helyi partizánvezetők irányítottak. A részletekről nehéz beszélni, hiszen a mérvadó dokumentumok még titkos jelzéssel a különböző belügyi szervek irattáraiban hevernek. A vajdasági magyarok számára nagyon nagy megkönnyebbülést jelentene már az is, ha csak kimondanánk ezeket a tényeket. Nagy jelentősége lenne e tények nyilvánosságra kerülésének a szerbek számára is. A szerbek úgy tudják, úgy tanulják az iskolában, hogy csak a magyarok hajtottak végre tömeggyilkosságokat Újvidéken, Csúrogon és másutt. A mostani, nacionalizmustól túlfűtött légkörben újra éled a régi bűnök hangoztatása, s ez lassan politikai fegyverré válik a magyarok ellen. Ezt megelőzendő indítottuk el kezdeményezésünket, ami nagyon nagy politikai vihart kavart.

• Hogyan képzeli a kisebbségi autonómia gyakorlati, intézményes megvalósítását a VMDK? Létező kelet-európai minták nincsenek, errefelé eddig csak különböző területi autonómiák működtek.

– A VMDK abból az ajánlásból indult ki, amelyet az idei koppenhágai, kisebbségi jogokkal foglalkozó európai értekezlet tett a résztvevő országok számára, ez pedig a személyi elven alapuló kisebbségi önkormányzat. A területi autonómiák tapasztalata az, hogy sosem váltak stabil intézményekké. Vagy az erős állam igyekezett az autonómiát visszaszorítani, vagy a területi kormányzatok akarták átvenni az állami szuverenitáshoz kötődő jogokat is. Az autonómia keretében létre kellene hozni egy Nemzeti (vagy Kisebbségi) Tanácsot a nemzetiség részére, amelybe választások útján kerülnének a képviselők. Ez tehát egy „kisebbségi parlament" lenne. Mindenki választhatna, aki magyarnak vallja magát, vagy nem vallja magyarnak magát, de magyar iskolába járatja a gyermekét, vagy nem vallja magyarnak magát, de anyagilag támogatja a kisebbségi intézmények fönntartását. Az autonómia illetékességi körében az oktatás, a kultúra és a tájékoztatás területei tartoznának. Ezeket a jogokat a szerb képviselőház törvénnyel ruházhatja át az állami szervekről egy ilyen kisebbségi autonómia szerveire, s természetesen kérjük azt a pénzt is, amely a magyar közösség intézményeire esik a társadalmi támogatásból.

A kisebbségi autonómiának lenne a politikai szárnya a VMDK. Hiszen szükséges, hogy a vajdasági magyarságnak biztosítva legyen a politikai képviselete a szerb köztársasági parlamentben is. ■

Fotó: Dudás Szabolcs

Új helyzet van!

A HELYZET – helyzeti előnyt jelent!

Nálunk fizesse elő!
Számoljon,
ha újságárusnál veszi, példányonként 17,50 Ft-ot fizet.
Ha nálunk fizeti elő, az Ön haszna 180 Ft lehet!
Megtakarítása: 20%!
Töltse ki az ürlapot és címünkre juttassa el!
7621 Pécs, Sallai utca 7.

Megrendelő

Választhat! Az Önnek megfelelő lehetőséget jelölje meg!
Áraink – ha közvetlenül tőlünk, a kiadótól rendeli meg a lapot:

• negyedéves előfizetés:	200 Ft
• féléves előfizetés:	390 Ft
• éves előfizetés:	730 Ft

Név:.....

Cím:.....

Az előfizetési díjat az első szám kézbesítésekor megbízólevéllel rendelkező munkatársunknak fizetheti be, vagy rózsaszín postai utalványon a címünkre küldheti!

Új helyzet van!

A hozzánk érkezett levelek közlésekor nem szempont, hogy a gondolatok a szerkesztőség álláspontjával megegyeznek. Azokkal homlokegyenest ellenkező nézeteket is közreadunk.

A svéd király Pécsett

Nyílt levél Dr.Krippl Zoltán úrhoz, Pécs Város polgármesteréhez

Igen tisztelt Főpolgármester Úr!

(Így szólítom, – mert – Önnek is és a Városnak is sokkal kedvezőbb lenne, ha megyei jogot megkapnánk.) A november 15-i É.K. „ismeretségünk" apropójára egy pár gondolatot szeretnénk elmondani Önnek – így nyílt levélben (mert hátha "... Péternek írom és Pál is ért belőle.") És sem személyesen, a nagy tülekedésben, sem a mindennap feltornyosuló posta „taposómalmában" nem akartam zavarni.

Uram! Bennünket hívtak korábban „piszkos disszidenseknek", majd „idegenbe szakadt hazánkfiai"-nak és most a 15 milliós magyar nemzet egy nélkülözhetetlen része lettünk. (Reméljük, – ezt nem kizárólag mindig utilitárisan kell értelmeznünk...?)

Uram! Ön félreérthetett engem –, avagy lehetséges, hogy a vitavezető enyhén szólva – harsány, Heltai Jenő „Kiskirályok" című művének stílusában, majdnem balkáni állapotokra emlékeztető post-feudális, „én vagyok a gazda" hangnemben – de mindenesetre humorosan és szórakoztatóan aposztrofálta, vagy inkább transzformálta a mondanivalókat...? Nem tudom! De mindenesetre itt egy pár sort engedjen meg idéznem az Ön nagynevű elődjének, dr. Esztergár Lajosnak, a Szociálpolitika tételes jogi alapja című munkájának 34. oldaláról, miszerint: „...Az anyaországból eltávozott, és a nemzethez tartozó egyének visszaszerzése, kihatással van az állam erejére."

Uram! Mi olyan nyugati városokban éltünk évtizedekig – amelyekhez hasonló akar lenni most Pécs! A szaktudásunkon kívül még sok egyéb máshoz is értünk, többek között a nyugati életvitelhez és gondolkodásmódhoz. Itt szabad legyen idéznem a KAPU 1990. novemberi számának 53. oldaláról "Gorka Pál Londonból" Brády aláírással megjelent cikkből, egy pár sort:

„...Már tavaly óta próbálok vegyesvállalatokat létrehozni. Most két miniszterhelyettessel tárgyaltam. A jószándék megvan. Csak kínos ügyetlenséggel haladnak a dolgok. Az elmúlt 40 év beidegződése nem viseli el a Nyugaton megszokott gondolkodást. Ez a mentalitás sok veszélyt jelent... elmarad a nyugati tőke! Csak egy példát mondjak: az Inveszt Center hanyagsága, hozzá nem értése és nyelvtudáshiánya zsákutcába futtatott egy 5 millió márkás üzletet. nevetségessé váltam az angol partnereim előtt."

Uram! Mi nem holmi albizottságban akarunk „súgni" a (tisztelet a kivételnek) volt Kádár-kádereknek, – a magukat szakembergárdának lobbyzott dillettánsoknak, hogy aztán a tőlünk szerzett (plagizált) ismeretanyagból továbbra is bizonyítani tudják – „nélkülözhetetlenségüket". Nem!

Uram! Ön félreértett... Mi szolgálni akarjuk Nemzetünket, Hazánkat, a bennünket megillető, „elsővonalbeli, nyílt sisakrostélyú" harcban. Többek között, ezért is igyekeztünk magunkat tartani – a Nagy Sorokhoz: „...Itt élned, s halnod kell!"

Uram! Mi félre lettünk állítva, mint ahogy a sérelmeket szenvedők, a betevővel küzdők, a nyomorgók, a volt politikai foglyok, a recskiek, a volt elhurcoltak, – igen – mi is félre lettünk állítva! Itt idézném a MAGYARORSZÁG c. lap 43. számának 3. oldaláról, ahol Kanyó András a többek között a következőket írja: „...S ami a legfurcsább ebben az egészben az az, hogy a B-listázók közül egyesek maguk is jelentős tisztségeket töltöttek be – ők is elfogadták mindazt az előnyt, ami a tisztségekkel járt, viszont ma mégis úgy tesznek, mintha az országos főhatóság vezetőjének elévülhetetlen érdemeket szereztek volna – az ellenállásban. Mert ellenálló itt hirtelen annyi lett, mint partizán 1945 áprilisa után..."

Ez van, Uram! – a nagy felhajtás, a nagyképűsködés, és a millió színpompás hámozásra váró luftballon..., és a rövidesen kopogtató Nihil!

Uram! Ahogy Önt elnéztem és hallhattam, – akaratlanul is összehasonlítottam a Svéd Királlyal Károly XVI. Gusztávval. Őt ismerem, még mielőtt király lett volna, a Svéd Flottától, valamint két alkalommal voltam fönt Stockholmban a személyes védelmében a királyi várban. Uram! Még egyszer ki kell, hogy jelentsem, Ön külső és belső megnyilvánulásaiban, hasonlít a Svéd Királyra.

Mindazonáltal, merem remélni, hogy Városunk felvirágoztatásának szolgálatában, – a bölcsességben, szerénységben, bátorságban, becsületben megerősödve, a hasonlatosság, – mindannyiunk örömére, – így is marad, – amelyekehez magamat ajánlva, a legjobbakat kívánom!

Teljes tisztelettel:

Zsolnay Antal József

Pécs

Tájismeret

Mit tudsz a Mecsekről?

Tájegységismereti versenyt rendezett a Mecsekben a közelmúltban a pécsi Vörös Meteor SK és a Petőfi utcai Általános Iskola. A versenyen ötven csapat vett részt, 350 fővel az ország minden tájáról; a csapatok fele általános iskolás volt. Eredmények: A. kat. I. POEÜ., B. 1. Széchenyi Gimn. Pécs, Ifjusági: I. 5. sz. Ált. Isk., Szekszárd, Általános Iskolai kat.: Sprint DSE, Táp (Győr-Sopron m.)

A verseny elnöke dr. Gundrum Károly, bemérőbírója Mátrai Gábor volt, a feladatlapokat Gergyesi Tibor, Hamar Győző és az azóta elhunyt Angster Imre lektorálták. A verseny rendezői a Petőfi utcai iskola hetedik osztályosai voltak.

Helyzet-pontok

Szigetvár, Oroszlán étterem
Komló. Irinyi J. u. 9.
Szentlőrinc, Március 15. tér
Villány, Dózsa Gy. u. 2.
Pécs, Rókus u. 3.

A FÉNYPONT videoszalonokban A HELYZET-et is keresheti!

A torony-rejtély

Néhány héttel ezelőtt fényképet közöltünk egy dél-dunántúli ipartörténeti különlegességről. A cikk nyomán sok levelet kaptunk, de olvasóink csak találgattak, az építmény eredeti funkciójára senki sem tudott választ adni. Leggyakoribb meghatározás a „templomtorony" volt, de tréfás kedvű olvasóra vall az a levél, amely földönkívüli lények űrrepülőterének irányítójára tippelt. Egyébként a repüléssel mások is összekapcsolták, mondván, hogy mezőgazdasági, vagy sportrepülők irányítója, de kilátónak is sokan tippelték az építményt. Senkinek sem volt igaza.

A Kölesdről Borjád irányában vezető út bal oldalán, közvetlenül a borjádi faluszélen álló toronyépület valaha sörétgyár volt. Mint a környékbeli lakosoktól megtudtuk, a sörét egykor úgy készült, hogy a folyékonnyá hevített ólmot a torony legfelső szintjén elhelyezett szitába öntötték. A szűk lyukú acélszitán átfolyó ólom szabadeséssel zuhant lefelé a toronyból. Zuhanás közben az ólomcseppek gömb alakot vettek fel, valamennyire lehűltek, így a torony aljában lévő kútba hullva már nem torzultak el, a kút vize pedig lehűtötte az ólmot. Ezek után már a sörétgyártónak más dolga nem volt, mint a kút vizéből kihalászni a sörétszemket.

A dombra épített torony alatt lévő kútban a víz magassága mindig a Sió vízállásával volt azonos szinten. Ha ez igaz, meglehetősen mély kutat ástak eleink, amíg a Sió-parton álló domb tetejéről eljutottak a vízszintig.

Dr.Fördős Géza decsi körzeti orvos szerint, aki gyermekkorát ezen a tájon töltötte, a sörétgyár valaha a Pesti családé volt, akik a mezőgadasági termelés mellett "másodállásban" foglalkoztak sörétgyártással. Arra, hogy milyen méretű sörétet gyártottak – vadászpuskába, vagy ágyúba valót, – pontos választ senki sem tudott adni, valószínűnek tűnik, hogy minden méretre berendezkedtek, – hisz ez csak szita és piaci kereslet kérdése volt.

A jobb sorsra érdemes ipartörténeti emlék 1945 óta kihasználatlanul áll. A valaha ólomkeretes ablakok üvegét – épp úgy, mint az ólmot – már ellopták. A torony sorsa bizonytalan. ■

– Tamási –

Az ördöggel szövetségben

Nordhausen. Ez a Harz-hegység déli peremén fekvő, veretes múltú városka mindössze 10 km-re esik a tényleges csúcsoktól. Egy gazdagon tagolt dombság centruma. Ezeréves múltjának utóbbi 400 esztendejében a meghatározó szerep híres (hírhedt?) szeszfőzdéinek jutott. A szájhagyomány és a rossz nyelvek szerint az égetett szeszesital lepárlásos készítésében az őshonosok egyenesen az ördöggel kötöttek paktumot.

Történt ugyanis – a fáma szerint –, hogy egy alkalommal az ördög hosszasan távol volt a pokoltól. Lőn is ezalatt akkora felfordulás, hogy az ördög anyja – akire a rossz lelkek őrzése bízatott –,felindulásába belehalt. Az őrizetelnül maradt lelkeknek sem kellett több, szedték sátorfájukat, s a tisztító tűzről egyenesen a menny felé vették útjukat. Hazaérve, a magára maradt ördög csak állt tanácstalanul, majd morfondírozgatni kezdett. Addig gondolkodott, meditált, filozofált, mígnem végszóra kitalálta a tüzes víz (égetett szesz) lehetőségét.

– Megtaláltam az eszközt a rossz lelkek visszahódítására!

Otthagyva csapot-papot, lóhalálában Nordhausenbe sietett. Rávéve az ott élőket, beavatta őket a pálinkafőzés boszorkányságaiba. Azok módfelett hamar beletanultak a csíziókba. Igaz, az ördög pénzzel és javakkal kecsegtetett. S ahogy az ördög kiókumulálta, úgy is történt. Amikor az embereknek a szesz a fejükbe szállt, elkezdtek átkozódni, hazudozni és nem tértek már ki a gonosz útjából. A szesztől megzavarodottan veszekedtek, civakodtak. Azaz vétkeztek. Nem is juthatott lelkük máshova, csak a pokolra. Alig győzte az ördög a tisztátalan lelkeket befogadni. Naponta több tucat libbent le hozzá. Kis idő múltával a pokol már szűknek bizonyult. Azóta a vén patásnak az állandó bővítgetés a legfőbb gondja. S nem csak Nordhausenben, hanem abrosznyi hazánkban, idehaza is. ■

Bayer

APRÓ

Külföldi munkavállalók! Nyugati munkaközvetítők címe, szükséges iratok, hasznos tanácsok. Tájékoztató utánvéttel 350 Ft + postaköltség. Bartos, 7624 Pécs, Jurisics u. 3.

●

Utazik Ön Vajszlóra? Álljon hát meg egy szóra! Pezsgőre, sörre vagy borra. Egy üdítő feldobja, s útja már csak egy fél óra! Villogó csárda

●

Elcserélném pécsi mecsekoldali, kétszobás, 52m2-es gázfűtéses, telefonos öröklakásomat hasonló adottságú különbejáratú kétszobásra a történelmi belvárosban. Tel.: 72/22-101

●

PG-s Trabant új gumikkal, friss műszakival eladó. Irányár: 38 ezer Ft. Érdeklődni a 34-740-es telefonon.

●

Pécsi belvárosi 1,5 szobás tanácsi lakásomat hasonló kertvárosira cserélném. Megegyezünk jeligére.

●

Ha nincs kivel megosztani gondolatait, szellemi-emberi magányát, kérem, írjon nekem. Ellenértékben megegyezünk. Társalkodónő jeligére a kiadóba.

●

Pécsi 3,5 szobás tanácsi lakásomat kis kertes családi házra cserélném. Ajánlatokat Nagycsalád jeligére a kiadóba.

●

Pianinót vennék! Érdeklődni a 31-523-as telefonon.

Ingyen hirdethet!

Tisztelt Olvasónk!

Hadd tiszteljük meg azzal, hogy ingyen közöljük hirdetését! Itt közölt hirdetését nem csak egy városban. nem csak egy megyében olvassák! Lapunk nem ismer közigazgatási határokat, és minden héten ott van több ezer dunántúli vállakozó asztalán!

Ha a kivágott hirdetési szelvényen péntek délig eljuttatja hozzánk legfeljebb 20 szavas lakossági apróhirdetését, következő heti számunkban ingyen megjelentetjük azt. (Ha 20-nál több szóból áll hirdetése, értelemszerűen 2, vagy több lapból kivágott szelvényt küldjön, s jelezze, hogy a szöveget egyben kéri közölni.)

Az Ön helyzetét segíti a mi „HELYZET"-ünk!

„A HELYZET" hirdetési szelvény

Kérem, hogy az alábbi apróhirdetésem „A HELYZET"-ben megjelenjen:

Szöveg:.....

.....

.....

.....

Jelige:.....

Név:.....

Cím:.....

A jelige használata esetén kérjük vidéki olvasóinkat, hogy nevüket és pontos címüket a hirdetési szelvényen szíveskedjenek feltüntetni, hogy válaszleveleiket postán eljuttathassuk. Pécsi olvasóink rovatunkban hétről-hétre megtalálják azokat a jeligéket, amelyekre válasz érkezett. E leveleket kiadónk címén folyamatosan vehetik át.

Postacímünk, ahová hirdetésüket küldhetik: 7621. Pécs, Sallai u. 7.

Mutasd az írásod, megmondom, ki vagy!

A stílus az ember - szoktuk mondani. Stílusa pedig nemcsak egy műalotásnak van, hanem minden kézírásnak is. Annyira, hogy a hozzáértő számára pár sorból megállapítható írójának jelleme. Magyarországon pillanatnyilag **dr. Lépold Józsefné** az egyetlen, aki megrendelésre íráselemzést készít vállalatok vezetőinek, leendő alkalmazottaikról.

– Egyre többen felismerik, hogy a munkatársak kiválasztásánál nem csak a szubjektív elbírálást vagy az iskolai végzetséget lehet figyelembe venni, igen hasznos lehet a jelöltek jellemének, személyiségének megismerése is. Ezért kérnek tőlünk íráselemzés alapján készített jellemrajzot különböző vállalatok, elsősorban bankok. Ezek a cégek szponzorálják a Magyar Írástanulmányi Társaságot, én pedig elkészitem - a társaság dél-dunántúli elnökeként, társadalmi munkában - a jellemrajzot. A jövőben szeretném ezt önállóan is folytatni, vállalkozás formájában.

– Akiknek az írását vizsgálja, tudják, hogy az önéletrajzuk alapján részletes jellemrajz készül róluk?

-Igen. Nem találom etikusnak, hogy a pályázó aláírt önéletrajzát vizsgáljam meg, ezért csak olyan írással dolgozom, melynek vizsgálatához a jelölt hozzájárul. Ezen kívül tudnom kell az illető korát, nemét, hogy milyen munkakörben kívánják alkalmazni és hogy ehhez milyen tulajdonságok szükségesek. Például kreativitás, tárgyalólépesség, ötletgazdagság, megbízhatóság... Ennek alapján készül el a jellemrajz, melyben a kért tulajdonságokkal részletesebben foglalkozom, de más jellemzőit is leírom. Az intim szférát természetesen nem említem.

– Mennyire válnak be szakvéleményei?

– A vállalatoktól eddig még csak pozitív választ kaptam. Nem értem viszont, miért nem használják az íráselemzést a bűnüldözésben vagy az igazságszolgáltatásban, pedig meggyőződésem, hogy nagyon hasznos lenne egyes gyanusítottak vizsgálata. Ebből a szempontból is hátrányban vagyunk olyan országokkal szemben, ahol a grafológia jóval elterjedtebb. Ez a tudomány is száműzve volt Magyarországról. Csupán 1988-ban alakulhatott újjá szervezetünk, a Magyar Írástanulmányi Társaság.

– Önök is szerveznek írástanulmányi tanfolyamokat?

– Igen, most is folyik kettő, november végén indul egy másik, főleg azok számára, akiknek a munkakörük kapcsán hasznos, ha értenek az íráselemzéshez. Így orvosoknak, bíróknak tanároknak.

– Kiknek ajánlaná még az íráselemzés használatát?

– Elsősorban vállalatoknak, vállalkozóknak a bizalmi vagy más szempontból fontos állások betöltéséhez, de jó lenne minden munkakörhöz megvizsgálni a jelentkezőket, hiszen akár fizikai munkánál is fontos lehet például a megbízhatóság.

– Be lehet-e csapni a grafológust tudatosan elváltoztatott írással?

– Nem. Mindig meg lehet állapítani az alapvető tulajdonságokat, hiszen a tudatalattinkat nem tudjuk befolyásolni, az írást pedig ez határozza meg. Hiába torzítaná tehát el valaki szándékosan az írását, a jellemrajz ugyanúgy elkésztíhető. ■

Kert Attila

Aki lel, az nyer!

SZÓHÁLÓ

Nem (csak) angolul tudóknak!

Az alábbi táblázat betűiből majd' 30 angol szó olvasható ki, valamennyi a papírhoz kapcsolódik. A szavak vízszintesen, függőlegesen, s ferdén is mindahány irányban olvashatók. A táblázat egy-egy betűje többször is felhasználható, s szép számmal vannak olyan betűk, amelyek „nem játszanak".

A legtöbb megtalált angol szót beküldők **Hernádi Gyula Lélekvándorlás** című könyvét nyerhetik. A helyes megfejtéseket kérjük szerkesztőségünk címére (7621 Pécs, Sallai u. 7.) legkésőbb december 10-ig beküldeni.

•

Október 20-án megjelent feladványunk – ahol a zenei hangszerek neveit kellett felderíteni – helyes megfejtése:

archlute, basson, bell, bombard, castanets, celesta, clarinet, cornet, cymbals, drum, dulcimer, fife, flute, gong, guitar, harp, horn, lute, oboe, organ, pan pipes, piano, piccolo, psalten, rtebec, recorder, sackbut, saxophone, serpent, spinet, tabor, triangle, trambone, trumpet, tuba, vielle, violin, xylophone, zither

C	R	P	S	G	N	K	B	R	L	E	X	O	B	M
A	P	R	H	Q	O	A	E	R	R	E	L	Y	H	C
R	C	N	E	O	L	T	G	U	O	N	B	P	Y	P
D	V	A	B	I	S	L	T	A	E	C	A	A	A	T
F	P	R	T	O	N	C	L	W	Z	R	H	M	L	A
O	J	O	P	A	I	F	S	A	G	I	P	U	K	G
L	O	N	S	P	L	P	O	O	W	H	N	X	R	W
D	U	G	M	T	A	O	T	R	L	J	E	E	D	E
E	R	G	A	P	C	O	G	E	C	U	V	R	E	C
R	N	Y	E	B	H	A	T	U	S	E	E	J	N	O
K	A	R	E	P	K	G	R	S	E	T	R	?	I	M
Z	L	I	U	N	R	W	I	D	T	O	U	Q	L	I
R	F	A	G	A	O	T	D	E	G	F	I	R	W	C
L	V	D	P	I	U	M	L	E	L	I	F	N	O	B
V	S	H	H	Q	X	S	G	N	I	P	P	A	R	W

Volt lelkek

Idegenlégiós lesz az államtitkár

„Az evilági és túlvilági élet úgy váltja egymást, mint nappal az éjt mindaddig, míg a lélek el nem éri a tökéletességet, a Nirvánát."

Elsőként a hinduizmus késői szent irataiban, az Upanishadokban jelenik meg a Szamszara, az újraszületések örök körforgásának fogalma. S mert a Nirvánába való bejutásban a papok tudnak az embereknek nagy segítséget nyújtani, a papok uralma jelentősen megerősödik. Csak a papok tudták pontosan, hogy milyen meghatározott imák és áldoztok szükségesek a megszabadulásához.

Az életben legalább egyszer kijelölt helyeken és meghatározott időben a Gangeszben kell megfürödni. Ez a fürdés mossa le a bűnöket.

A lélekvándorlásban persze azok hisznek leginkább, akik annak jeleit maguk is megtapasztalták már. Érdekes reinkarnációs esetek olvashatók *Hernádi Gyula Lélekvándorlás* című könyvében, s egyszer majd talán lapunkban is, hisz keressük azokat, akiknek előző életükből vannak konkrét emlékképeik, s ezt nagyjából-kevébé igazolni is tudják.

•

Azt nem tudjuk, hogy **Matolcsy György** miniszterelnöki államtitkár emlékszik e előző életeire, de azt igen, hogy az algoritmus szerint kávéskisasszony volt valahol Távol-Keleten. Tizenhárom leszármazottja búcsúztatta, miután 1955-ben erőszakos halállal halt.

S hogy mit hoz számára a jövő? Előbb kisállattenyésztő lesz, később idegenlégiós. Ebben a létformájában egészen 74 éves koráig él, mikoris gyógyíthatatlan betegség zárja le életét.

Érdekes, hogy a privatizációs ügyek magyar felelősének majd' minden létformája idegen az állami szférától. Talán csak egyszer – amikor lelke Ausztráliában egy krematóriumi munkás testébe költözik – kerül állami alkalmazásba. Mielőtt nagysokára – 852 315-ben – eléri a tökéletességet, a Nirvánát szerencsétlen sorsú befektető lesz, aki Nyugat-Ázsiában éhinségben pusztul el.

Parlamenti sakk

Kedves Olvasóink! Játsszanak velünk! Az alábbi sakktáblán a bábuk politikusokat jelképeznek, s a fekete-fehér mezők némelyike már most elnevezést kapott. A játszma során a politikusok engedelmesen teljesítik a nép akaratát, vagyis úgy lépnek, ahogy Önök akarják. Lépésjavaslataikat a szerkesztőség címére kell eljuttatniuk írásban, vagy telefonon *(7621 Pécs, Sallai u. 7. Tel.: 72/27-377)*.

Minden héten önök léphetnek mind a kormánykoalíció, mind pedig az ellenzék figuráival, s a még el nem nevezett mezőknek nevet is adhatnak.

A játék rendszeres résztvevői közt havonta könyvjutalmat sorsolunk ki.

•

Az állás négy lépés után:

világos:
A1-lovasrendőrség: bástya, Horváth Balázs
C3-kínai kereskedelem: huszár, Dr.Böröcz István
C1-világkiállítás: futó, Bod Péter Ákos
D1-akadémia: király, Szabad György
E1-kisgazda-kereszténydemokrata reinkarnáció: vezér, Antall József
F1-privatizáció: futó, Matolcsi György
G1-Taiwan-letelepítés: huszár, Dr.Torgyán József
H1-ho(r)ntalanítás: bástya, Jeszenszky Géza
gyalogok:
A2-környezetvédelem: Keresztes K.Sándor
B2-alkotmány: Dr.Balsai István
C2-vasút: Siklós Csaba
D2-muzeológia: Dr.Andrásfalvy Bertalan
E4-frakciófegyelem: Dr.Kónya Imre
F2-földtörvény: Nagy Ferenc József
G2-társadalombiztosítás: Dr. Surján László
H2-nemzeti hadsereg: Für Lajos

sötét:
A8-stabilitás: bástya, Szűrös Mátyás
B8-diplomácia: huszár, Szentiványi Tibor
C8-termelőszövetkezet: futó, Dr.Fodor István
D8-ellenzékiség: vezér, Kis János
E8-kisgazda-szabaddemokrata reinkarnáció: király, Göncz Árpád
F8-ENSZ: futó, Dr.Fodor Gábor
G8-liberális idealizmus: huszár, Dr.Tölgyessy Péter
H8-hitelek: bástya, Németh Miklós
gyalogok:
A5-függetlenség: Pozsgay Imre
B7-új szocialista realizmus: Vitányi Iván
C7-médiák: Pető Iván
D7-önkormányzat: Magyar Bálint
E7-vörös október, tüntetések: Krassó György
F7-politikai színház: Romhányi László
G7-vásárcsarnok: Petrasovits Anna
H6-új nemzeti kerekasztal: Horn Gyula

•

Az ötödik lépés melyre ezen a héten több javaslat is érkezett:

világos gyalog lép H2-ről H4-re,
Für Lajos nemzeti hadseregről költségcsökkentésre.

•

Válaszlépés:

Várjuk az Önök javaslatát! Sötét következik.

	H	G	F	E
4	Für Lajos: Költség-csökkentés			Kónya: Frakció-fegyelem
3				
2	Nemzeti hadsereg	SurjánLászló	Nagy Ferenc József	Justitia
1	Jeszenszky Géza	Torgyán József	Matolcsy György	Antall József

Ráadás a Casino Hiltonban

HELYZET –játék

A legkisebb egyke a nyerő!

Tizenhárom forduló után nyilvános ráadásjátékot rendezünk 13 + 1 nyertes részvételével Budapesten, a Casino Hiltonban. Tizennegyedikként ugyanis részt vehet a vetélkedésben az is, aki mindahány fordulót figyelembe véve a legkisebb egyke évszámot küldte be.

Tehát a vígaszágon versenyben vannak még azok is, akik nem nyertek az előző fordulókban beküldött évszámaikkal. Olvasóink hétről hétre egyre többen, s egyre nagyobb számokkal pályáznak, a vígaszág győzelmére eséllyel pályáznak azok is, akik a nagyobb számokkal próbáltak szerencsét.

Olvasóink hétről hétre egy-egy évszám beküldésével vehetnek részt a HELYZET-játékban. Az nyer, aki a legkisebb olyan évszámot küldi be, amit nem választott azon a héten senki más. Hogy mit lehet nyerni? Annyi forintot, amekkora a szám és egy történetet a megnevezett évből.

Tippjeiket a megjelenést követő kedd délig kell eljuttatniuk szerkesztőségünk címére (7621 Pécs, Sallai u. 7.), de a beküldési határidő miatt nem kell senkinek aggódnia, hisz a később érkező évszámok automatikusan a következő heti futamban vesznek részt.

A múlt héten beküldött évszámok közül a legkisebb egyke: 36

Beküldője: *Sárosi Ágnes, 7632 Pécs, Tolsztoj u. 7.*

Nyereményét – 36 forintot – postán küldjük el. Az ígért történet jövő heti számunkban lesz olvasható.

Adódhat úgy, hogy a történelmi visszapillantáshoz nem áll rendelkezésünkre kellő információ. Ilyenkor – mert játékaink kitalálója, illetve a szomszédos hasábokon is figyelemmel kísérhető lélekvándorlás-algoritmus kidolgozója egy és ugyanaz a személy – készséggel lefuttatjuk nyerteseink lélekvándorlását a számítógépes programon, s kikeressük, az egyke-évben lelke milyen létformában élt. Ehhez mindössze 18 kérdésre kell válaszolniuk. Ezek az alábbiak:

Név, születési idő, születési hely, foglakozás, nem, gyermekek száma, testvérek száma, fogak száma, magasság, testsúly, kedvenc szín, szem színe, haj színe, álmai színe, eredeti hajszín, milyen színre festetné a haját, eredeti vallás, világnézet, jelenlegi vallás, világnézet...

Jövő heti számunkban közöljük az eddigi nyertesek névsorát, s a nyertes évszámokat!

1875

(beküldője: Medgyesi Bálint, Palotáshalom)

Október huszadikán Tisza Kálmán magyar miniszterelnök és belügyminiszter lesz. Tizenöt évig tartó kormányzása idején zajlik Magyarország első nagy fellendülési szakasza. Az ellenzéki balközép párt korábbi vezére keménykezű politikát folytat, de a durva eszközöket lehetőség szerint kerüli következetes magyarosítási poitikája során.

89

(beküldője: Gregorik András, Budapest)

Rómában már kilenc éve áll a Colosseum. Pompeji tíz éve a hamu alatt. Lappius Maximus, Alsó-Germánia helytartója ez év elején veri le a felső-germániai helytartó, Antonius Saturninus Mainzban Domitianus császár ellen kirobbant lázadását. A két germániai katonai kerületet egy évre rá provinciákká alakítják: Germania Superior és Germania Inferior.

A legkisebb egyke a nyerő!

Évszám: (1- 1990 között)
.....

Név:.....

Cím:.....

.....

E szelvényt nyílt levelezőlpra ragasztva szerkesztőségünk címére (7621 Pécs, Sallai u. 7.) juttassák el!

Forró francia ősz

Párizsból, Bretagne-ból tudósít Havasi János

Hazánkfia hajlamos azt hinni mostanában, hogy mihelyt elhagyja a határt nyugat felé, a béke és nyugalom szigetére költözik. Óriási tévedés. Párizsban például forró ősz és télelő ígérkezik. S a problémák kísértetiesen hasonlítanak az otthoniakhoz.

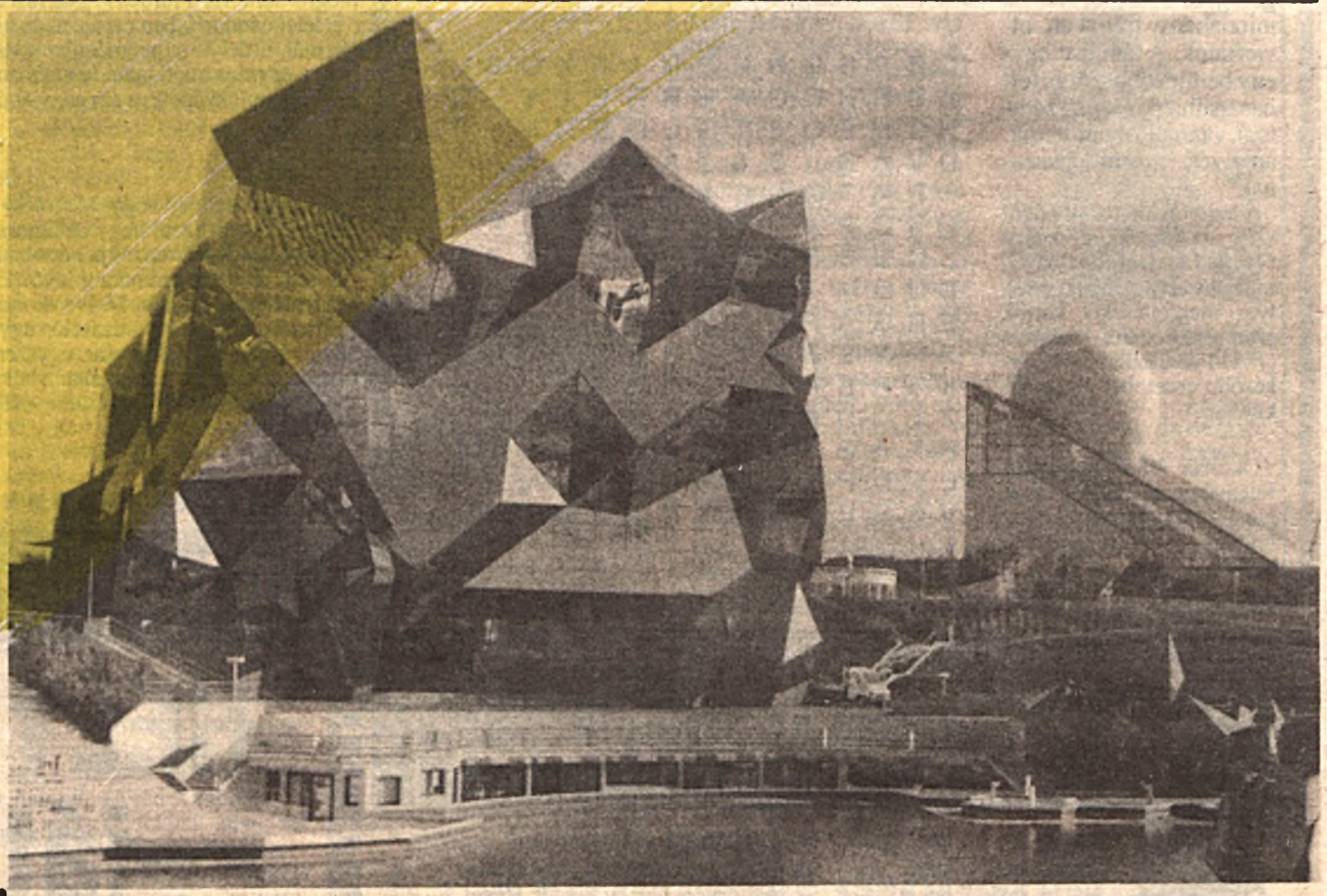

A jövő városa francia földön. (A szerző felvétele)

Utcán a diákok

Itt a középiskolások tüntetnek. Hasonló jelszavakkal követelik a francia kultuszminiszter, Lionel Jospin lemondását, mint odahaza a mi egyetemistáink dr.Andrásfalvyét. Itt is azt hangoztatják, hogy nem pusztán anyagi kérdésről van szó. A külsőségekben talán az egyetlen különbség, hogy itt nem néhány tojás okozott izgalmat, hanem az utcai összecsapások sora a Latin Negyedben és másutt, Párizsban éppen úgy, mint a kisebb és nagyobb vidéki központokban. Az ok: a középiskolai oktatás alacsony színvonala, az osztálytermek zsúfoltsága, ami mindenekelőtt az utóbbi évek bevándorlási hullámának köszönhető. Ráadásul az oktatási kormányzat éppen most jelentette be, hogy a jövőben legalább 80 százalékra kívánja emelni az adott korosztályon belül az érettségizettek arányát. Mondván: Franciaország menthetetlenül lemarad az európai közösség többi tagjától, ha nem képes magasan képzett szakemberek hadseregét szolgálatba állítani ebben az agyonkomputerizált világban. (A lemaradás jeleit máris sokan felfedezni vélik.)

Nagyobb gond az, hogy itt sincs pénz a szép tervek valóra váltására. Hiába emelkedett az elmúlt években 25 százalékkal a kulturális tárca költségvetése, egyelőre a középiskolai oktatás elemi feltételeinek előteremtésére sincs fedezet. A külvárosi, kevésbé elit gimnáziumokban jóformán ülőhely sem jut a mindenféle nációból összesereglett diákoknak, akik flymódon mindenekelőtt 20 fős osztályokat követelnek.

A rendőrség mindeddig tétlen maradt, de mire ezek a sorok megjelennek, talán már súlyos sebesülésekről is beszámolnak a hírügynökségek. Eddig ugyanis a rohamrendőrök – lévén gyerekek az ellenfelek – kezdetben az autókban hagyták a gumibotot és a könnygázgránátot. Fokozza a zűrzavart, hogy a diákmozgalomnak egyszerre több gazdája is akadt, s ők a mai napig sem tudtak dűlőre jutni egymással. Az egyik nagy organizátor a kommunista párt ifjúsági szervezete, a másik társaság a szocialista párthoz áll közel.

De nemcsak a kultuszminiszter, hanem maga Michel Rocard miniszterelnök posztja is veszélyben forog. November közepén tárgyalta a Nemzetgyűlés azt a törvénytervezetet, amelynek célja a mi társadalombiztosítási járulékunkhoz hasonlóan fizetett, de attól némiképpen eltérő célú adó általánossá tétele. Vagy éppen ellenkezőleg: csak a bérből élőkre korlátozása. A tervezet alternatíváit mind a szélsőbal, mind a szélsőjobb ellenzi, mondván, hogy a munkanélküliek például egyáltalán nem tudnak fizetni, illetve, hogy a munkabérek után vonva az adót „megint a burzsoázia járna jól".

Hivatásos vandálok

Amitől sokan tartottak, bekövetkezett. Rombolásba csapott át a nagyszabású diáktüntetés Párizsban. A rendőrség kétszáz "zulu" részvételére számított – itt így nevezik a hivatásos vandálokat – s érkezett helyettük ezerkétszáz. Ráadásul még egy meglepetés érte a rendfenntartó erőket a botrányhősök általában a felvonulás mögött szokták végezni áldatlan tevékenységüket, most azonban a menet élén haladtak, s így a rendőrség nem mert erőteljesen beavatkozni.

A közvélemény és a parlamenti ellenzék egyébként is felkészületlenséggel, erélytelenséggel vádolja a rendőri csoportokat. Persze az ő szervezetük sem rest mindent a belügyminiszter, Pierre Joxe nyakába varrni, mondván: ő nem adott parancsot időben a vandálok megfékezésére. A párizsi eredmény: kifosztott luxusáruházak, felgyújtott gépkocsik tucatjai, kétszázötven sebesült rendőr, sokezer letartóztatás. A belügyminiszternek egyetlen súlyos érve lehet: az 1984 decemberi diáktüntetések során a rendőrök által agyonvert arab diák példája. Pierre Joxe alighanem a háta közepére sem kíván még egy hasonló ügyet, de a rohamrendőrség tábornokai sem. Az igazi meglepetés azonban a letartóztatottak gyorsított eljárásban történő felelősségrevonása kapcsán éri a külföldi szemlélőt, miközben a sajtó végig arról beszélt, hogy a "casseur"-k vagyis a tüntetéseket rombolásra felhasználó alvilági elemek nem tartoznak a diákokhoz; a megkezdődött perek tárgyalásain a tévé egyre-másra mutatja a síró anyákat: randalírozásban, áruházi kifosztásban tetten ért gimnazisták szüleit. Az egyik fiú például, akit a Montparnasse áruháznál tartóztattak le, egyenesen Lyonból utazott fel tüntetni, természetesen igen kedvezményes diákjeggyel. Paradoxon, de ezek az esetek is a diákok elégedetlenségének jogosságát támasztják alá, s ez számunkra, magyarok számára is tanulságos lehet.

Elsősorban a bevándorlás, de egy korábbi kormányprogram következtében óriási létszámnövekedés történt a középiskolákban, s ez amellett, hogy megnehezítette a tanítást, magával hozta az erőszak hihetetlen mérvű elszaporodását az intézmények falain belül. Nemrég egy táblázatot közölt a Le Figaro Párizs valamennyi kerületéből: egyetlen egy gimnázium sem akadt, ahol a diákok ne tudtak volna beszámolni a körükben elkövetett rablásról, nemi erőszakról, sorozatos verekedésről. A fenyegetések legenyhébb formája: "Csináld meg a leckém, különben agyonverlek..."

A lapokat olvasva sajnálattal és meglepetéssel tapasztalja az ember, hogy az antiszemitizmus terén sincs új a nap alatt. Vagy, hogy újabb közhellyel éljek: kicsi a világ. A francia rendőrség máig nem jutott a carpantras-i zsidótemető májusi meggyalázóinak nyomára. (Bizonyos jelek német újfasiszták akciójára engednek következtetni.) A sajtó mindenesetre nem habozik tehetetlenséggel vádolni a detektíveket. De antiszemita kilengésekről érkeznek panaszok Bulgáriából is, az ottani kollégák elmondása alapján. Tehát nem magyar sajátosságról van szó, mint odahaza láttani igyekeznek.

Atlanti remények

De hogy ne csak a rosszról beszéljünk, lássuk a nyugati régiók példáját. Poitiers, ahová tapasztalatszerzésre küldtek a párizsi sajtóközpontból, Kaposvár nagyságú város Közép-Nyugat-Franciaországban. A vidék hasonló a mi Dunántúlunkhoz, leszámítva természetesen az atlanti partot és az óceáni klímát. (November közepén kiskabátban közlekedünk).

A francia megyék régiókba tömörülnek, a három nyugati régió minden rendű és rangú korifeusai a minap éppen Poitiers-ben gyűltek össze rendes évi "atlanti" tanácskozásunkra. Ismervén a hazai monstre gyűléseket, nem túl nagy lelkesedéssel kísértem el francia kollégámat. Később megbántam volna, ha nem megyek el. Nem csupán a helyszín, az itteniek által szerényen "a világ nyolcadik csodájának" nevezett Futuroscope miatt, ami a jövő század ma elképzelt stílusában épült kulturális és tudományos központ Poitiers határában. (Bemutatása megér egy misét a következő alkalommal) Megbántam volna a téma miatt is: a vidék helyzete Párizs árnyékában. Otthon éreztem magam, hallván a sóhajokat és tényeket az elnéptelenedő falvakról és egész körzetekről, a mindent magukhoz szívó nagyvárosokról. Ami viszont egész más volt: a kiútkeresés hatékonysága. Egyszerre három nagy világcég is óriási beruházásokat határozott el a nyugat-atlanti régióban: a Canon, a Scania és az amerikai űrberendezésket gyártó Malichaud. Csupán ez a három cég nem kevesebb, mint háromezer munkahelyet teremt néhány év alatt Nyugat-Franciaországban, amelynek egyes körzeteit a helybeliek ma még legalább úgy féltik a teljes elszegényedéstől, mint mi az Ormánságot vagy Külső-Somogyot.

Itt persze hírét sem hallani az efféle érvelésnek, hogy a külföldi tőke veszélyeztetné a francia nemzeti érdeket. A nemzeti büszkeségnél nagyobb úr a jövőtől való félelem – Futuroscope-ban is. Így aztán nem csoda, hogy a Canon képviseletében bemutatkozó, franciául éppen csak makogó kis japán nagyobb tapsot kapott mintha Belmondo lépett volna a pódiumra.

Jelzi a gyűlés fontosságát, hogy eljött Jacques Chéréque francia területfejlesztési miniszter is, aki a konferenciát követő sajtótájékoztatón A HELYZET kérdésére elmondta:

A folyosói szóbeszéd ellenére nem tartanak attól, hogy a kelet-európai országok "elszipkázzák" a fejletlenebb francia régiók elől a beruházásokat. Sőt, az atlanti régiók szövetségének újonnan megválasztott elnöke, a példátlan méretű ősz bajuszt viselő Pierre Legris megerősítette: készen állnak minden együttműködésre Magyarországgal is. Amit hál' Istennek egyre kevésbé kevernek már össze Romániával...

●

És Magyarország? Úgy „egyáltalán"? Őszintén meg kell mondani, nem sok vizet zavar a francia sajtóban. Igaz, a Nouvel Observateur legutóbbi számának gazdasági melléklete több oldalon keresztül tárgyalja a fuvarosok megmozdulásának okait és következményeit, de az Európa Tanácsba való felvételünkről – tudomásom szerint – csak a Libération emlékezett meg harminc sorban, a csatlakozás napján. Miközben a Rum Úton folyó atlanti katamarán-versengés oldalakat tölt meg a lapokban, s még azt is megtudhatjuk, milyen toalettet visel hajóján az elvirágzó korában lévő sztár-versenyzőnő...

Van aztán e napokban egy igazi nagy sztárja Franciaországban: de Gaulle tábornok. 100 éve született, 20 éve halt meg. A Champs Elysées fellobogózva, ünnepi film a televízióban, cikkek sora méltatja érdemeit.

Az ő népszerűsége töretlen.

Párizs, 1990 november

HELYZETBE HOZZUK A JÖVŐ HÉTEN IS !